

KATOLISEN KIRKON KATEKISMUS

LIBRERIA EDITRICE VATICANA

Kansilehden logo on piirretty Domitillan katakombissa sijaitsevan, 200-luvulta peräisin olevan kristillisen hautakiven kuvan mukaan. Kristityt käyttivät tätä alkupe-
rältään oletettavasti pakanallista kuvaa paimenten elämästä symbolisoimaan sitä
lepoa ja autuutta, jonka kuolleet saavuttavat iankaikkisessa elämässä.

Tämä kuva viittaa myös siihen, mikä on luonteenomaista tälle katekismukselle:
Kristus, hyvä paimen, johtaa ja vartioi uskoviaan (lammas) auktoriteetillaan (pai-
mensauva), vetää heitä puoleensa harmonisella totuudella (huilu) ja antaa heidän
levätä ”elämän puun” varjossa, hänen ristinsä, joka avaa paratiisin portit.

*Libreria Editrice Vaticana omnia sibi vindicat iura. Sine eiusdem licentia scripto
data nemini liceat hunc Catechismum denuo imprimere aut in aliam linguam
vertere.*

Latinalainen teksti: Copyright 1997 – Libreria Editrice Vaticana,
Città del Vaticano.

Suomalainen teksti: Copyright 2005 – Katolinen tiedotuskeskus,
Pyhän Henrikin aukio 1, 00140 Helsinki, sekä Libreria Editrice Vaticana.

Toinen painos

ISBN 952-9627-37-0

Painopaikka: Bookwell Oy, Porvoo 2011

ENSIMMÄINEN OSA

USKON TUNNUSTAMINEN

Osa freskoa pyhän Priscillan katakombista Roomasta 200-luvun alusta. Vanhin autuasta Neitsyttä esittävä kuva.

Tämä kuva, joka kuuluu vanhimpiin kristillisen taiteen kuviin, käsittelee kristillisen uskon ydintä: Neitsyt Mariasta syntyneen Jumalan Pojan ihmiseksitulon salaisuutta.

Vasemmalla miehen hahmo, joka osoittaa lasta sylissään pitävän Neitsyen yllä olevaa tähteä, on todennäköisesti profeetta Bileam, joka julistaa: ”Tähti nousee Jaakobin keskeltä, valtiaan sauva Israelista” (4 Moos. 24:17).

Tässä käy ilmi, kuinka koko vanha liitto odotti ja langennut ihmiskunta huusi apuun Vapahtajaa ja Lunastajaa (vrt. 27, 528). Profeetan julistus on toteutunut Jeesuksen, lihaksi tulleen Jumalan Pojan syntymässä; hän sikisi Pyhästä Hengestä ja syntyi Neitsyt Mariasta (vrt. 27, 53, 422, 488). Maria synnyttää hänet maailmaan ja antaa hänet koko ihmiskunnalle. Tästä syystä Maria on puhtain kuva kirkosta (vrt. 967).

ENSIMMÄINEN JAKSO

”MINÄ USKON – ME USKOMME”

26. Kun tunnustamme uskomme, sanomme aluksi: ”Minä uskon” tai ”Me uskomme”. Niinpä kysymme, mitä ”uskominen” on, ennen kuin ryhdymme esittämään kirkon uskoa sellaisena kuin se ilmenee uskontunnustuksessa, vietetään liturgiassa, noudatetaan käskyissä ja eletään rukouksessa. Usko on ihmisen vastaus Jumalalle, joka ilmoittaa ja lahjoittaa itsensä ihmiselle ja valaisee ylenpalttisesti ihmisen etsintää löytää elämänsä lopullinen tarkoitus. Niinpä tarkastelemme ensiksi tätä etsintää (*ensimmäinen luku*), sitten Jumalan ilmoitusta, jossa hän tulee kohtaamaan ihmistä (*toinen luku*) ja lopuksi uskon vastausta (*kolmas luku*) .

ENSIMMÄINEN LUKU

IHMINEN ON ”JUMALAKYKYINEN”

I Kaipaus Jumalan puoleen

27. Kaipaus Jumalan puoleen on kirjoitettu ihmisen sydämeen, sillä ihminen on Jumalan luoma ja Jumalaa varten luotu. Jumala ei lakkaa milloinkaan vetämästä häntä puoleensa. Vain Jumalassa ihminen löytää totuuden ja onnen, joita hän etsii lakkaamatta: 355, 1701, 1718

”Ihmisen arvon perussy on löydettävissä hänen kutsumuksestaan elää Jumalan yhteydessä. Keskusteluun Jumalan kanssa ihminen on kutsuttu jo olemassaolonsa alusta lähtien. Hän ei nimittäin voisi olla olemassa ellei Jumala olisi häntä rakkaudesta luonut ja yhä rakkaudesta pitäisi yllä. Hän ei myöskään elämässään täysin noudata totuutta, ellei hän vapaaehtoisesti tunnusta tätä rakkautta ja jättäydy Luojansa haltuun.”¹

28. Ihmiset ovat jo vanhastaan monin tavoin ilmaisseet uskonnäkemyksillään ja uskonnollisilla tavoillaan (kuten rukouksella, uhreilla, kultilla ja miehistelyllä) etsivänsä Jumalaa. Näitä tapoja voidaan tulkita monin tavoin, mutta ne ovat niin yleisiä, että ihmistä voidaan kutsua *uskonnolliseksi olenoksi*: 843, 2566, 2095–2109

Jumala on luonut ... yhdestä ihmisestä ”koko ihmisyvön, kaikki kansat asumaan eri puolilla maan päällä, hän on säätänyt niille määrääjat ja asuma-alueiden rajat, jotta ihmiset etsisivät Jumalaa ja kenties hapuillen löytäisivät hänet. Jumala ei kyläkään ole kaukana yhdestäkään meistä: hänessä me elämme, liikumme ja olemme” (Apt. 17:26–28).

29. Ihminen voi kuitenkin unohtaa, käsittää väärin, jopa nimen omaan torjua tämän ”läheisen ja elintärkeän yhteyden Jumalaan”.² Tällainen asenne voi johtua monista syistä:³ kapinasta maailman pahuutta vastaan, uskonnollisesta tietämättömyydestä tai välinpitämättömyydestä, ajallisista huolista ja rikkaudesta,⁴ uskovien huonosta esimerkistä, uskonnonvastaisista ajatussuunnista tai syntisen ihmisen taipumuksesta piiloutua kauhuissaan Jumalalta⁵ ja paeta Herran kutsuvaa ääntä.⁶ 2123–2128, 398

¹ Vatikaanin II kirkkok., pastoraalikongregatio *Gaudium et Spes*, 19.

² Vatikaanin II kirkkok., pastoraalikongregatio *Gaudium et Spes*, 19.

³ vrt. sama, 19–21.

⁴ vrt. Matt. 13:22.

⁵ vrt. 2 Moos. 3:8–10.

⁶ vrt. Joona 1:3.

30. ”Iloitkoot kaikki, jotka etsivät Herraa!” (Ps. 105:3). Vaikka ihminen unohtaisikin tai torjuisi Jumalan, Jumala ei lakkaa milloinkaan kutsumasta jokaista ihmistä, jotta tämä etsisi häntä saadakseen elämän ja löytääkseen onnensa. Mutta etsiminen vaatii ihmistä ponnistamaan koko ajattelukykynsä ja olemaan tahdoltaan vilpiton. Se vaatii ”vilpittömän sydämen”, ja sen lisäksi muiden ihmisten todistuksen, niiden jotka opettavat häntä etsimään Jumalaa. 845, 2567, 368

”Herra, sinä olet suuri ja kaikin tavoin ylistettävä; suuri on voimasi ja mittaamaton viisautesi. Ihminenkin, joka on vähäinen osa luomakuntaasi, haluaa ylistää sinua, ihminen joka ei pääse kuolevaisuudestaan vaan havaitsee siinä todistuksen syntyisyydestään ja siitä, että sinä olet ylpeitä vastaan. Ja kuitenkin hän haluaa ylistää sinua, tämä ihminen joka itse on vain vähäinen osa luomakuntaasi. Sinä kannustat meitä, niin että ylistämme sinua iloiten, sillä sinä olet luonut meidät yhteyteesi, ja sydämemme on vailla rauhaa siihen asti, että se löytää levon sinussa.”⁷

II Teitä tietoon Jumalasta

31. Koska ihminen on luotu Jumalan kuvan mukaan ja kutsuttu tuntemaan Jumala ja rakastamaan häntä, hänelle avautuu Jumalaa etsiessään tiettyjä ”teitä”, joita kulkemalla hän pääsee tietoon Jumalasta. Niitä kutsutaan myös ”todistuksiksi Jumalasta”. Tosin ne eivät ole todistuksia luonnontieteellisessä merkityksessä, vaan sopusointuisina ja vakuuttavina perusteluina, jotka johtavat todelliseen vakuuttumiseen.

Näiden ”teiden” lähtökohta on luomakunta: aineellinen maailma ja ihminen.

32. *Maailma.* Maailmankaikkeuden liikkeen ja synnyn, sen osien toisistaan riippuvuuden, järjestyksen ja kauneuden perusteella voidaan tietää, että Jumala on sen alku ja päämäärä. 54, 337

Pyhä apostoli Paavali sanoo pakanoista: ”Sen, mitä Jumalasta voidaan tietää, he kyllä voivat nähdä. Onhan Jumala ilmaissut sen heille. Hänen näkymättömät ominaisuutensa, hänen ikuinen voimansa ja jumaluutensa, ovat maailman luomisesta asti olleet nähtävissä ja havaittavissa hänen teoissaan” (Room. 1:19–20).⁸

Ja pyhä Augustinus sanoo: ”Kysy maan kauneudelta, kysy meren kauneudelta, kysy laajalle ulottuvan ja leviävän ilman kauneudelta, kysy taivaan kauneudelta ... kysy näiltä kaikilta. Ne kaikki vastaavat sinulle: Katso, kuinka kauniita me olemme! Niiden kauneus on *tunnustusta*. Kuka on tehnyt kaiken tämän muuttuvaisen, ellei hän joka on *Kaunis* ja joka itse ei ole muuttuvainen?”⁹

33. *Ihminen.* Avoimuudessaan totuudelle ja kauneudelle, tajussaan moraalisesti hyvästä, vapaudessaan ja omantunnon äänessään, kaipauksessaan ikuisuuteen ja onneen ihminen kysyy, onko Jumalaa olemassa. Näissä kysy-

⁷ pyhä Augustinus, *Tunnustuksia*, 1, 1, 1: PL 32, 659–661

⁸ vrt. Apt. 14:15,17; 17:27–28; Viis. 13:1–9.

⁹ pyhä Augustinus, *Sermo*, 241, 2: PL 38, 1134.

myksissä hän huomaa merkkejä henkisestä sielustaan. ”Koska iäisyyden siemen, jota hän kantaa itsessään, ei ole johdettavissa pelkästä aineesta”,¹⁰ hänen sielunsa alkuperä voi olla vain Jumalassa. 2500, 1730, 1776, 1703, 366

34. Maailma ja ihminen todistavat, ettei niiden ensimmäinen alku eikä lopullinen päämäärä ole niissä itsessään, vaan että niillä on osa itse Olemiseen, joka on aluton ja päättymätön. Ihminen voi siis päästä näitä erilaisia ”teitä” kulkemalla siihen tietoisuuteen, että on olemassa todellisuus, joka on kaiken alkusyy ja lopullinen päämäärä, ja tätä todellisuutta ”kaikki nimittävät Jumalaksi”.¹¹ 199

35. Ihmisen on mahdollista tietää luonnollisilla kyvyillään, että persoonallinen Jumala on olemassa. Jumala halusi ilmoittaa itsensä ihmiselle ja antaa hänelle armon ottaa ilmoituksen uskolla vastaan, jotta ihminen pääsisi luottamukselliseen suhteeseen Jumalan kanssa. Todistukset Jumalan olemassaolosta voivat siten johtaa uskoon ja auttaa käsittämään, ettei usko ole ristiriidassa ihmisen järjen kanssa. 50, 159

III Tieto Jumalasta kirkon opetuksen mukaan

36. ”Pyhä äiti kirkko pitää lujasti kiinni ja opettaa, että ihmisjärjen on luonnollisen valon avulla mahdollista luontokappaleista lähtien varmuudella oppia tietämään Jumala, kaiken luodun alkulähde ja lopputavoite.”¹² Ilman tätä kykyä ihminen ei pystyisi ottamaan Jumalan ilmoitusta vastaan. Ihmisellä on tämä kyky sen tähden, että hänet on luotu ”Jumalan kuvan mukaan”(1 Moos. 1:27). 355

37. Näissä historiallisissa olosuhteissa, joissa ihminen elää, hänen on kuitenkin hyvin vaikea tietää Jumalasta pelkästään järjensä valossa. 1960

”Vaikka inhimillinen järki pääseeekin, sanoaksemme sen yksinkertaisesti, luonnollisilla voimillaan ja luonnollisella valollaan tosiasiallisesti tietämään, että on olemassa persoonallinen Jumala, joka kaitselmuksessaan varjelee ja johtaa maailmaa, sekä tajuamaan luonnon lain, jonka Luoja on pannut sydämeemme, hyvin moni seikka kuitenkin estää järkeä käyttämästä synnynnäistä kykyään tehokkaasti ja tuloksellisesti. Totuudet, jotka koskevat Jumalaa ja ihmisen suhdetta häneen, ovat näet täysin toisella tasolla kuin aistein havaittavien seikkojen järjestys. Silloin kun nämä totuudet koskevat elämää ja siinä tehtäviä ratkaisuja, niihin sisältyy vaatimus uhrautua ja kieltää itsensä. Ihmisen ymmärrys kohtaa sekä aistien yllyttäessä että mielikuvituksen vuoksi samoin kuin alkusynnistä johtuvien vääristyneiden halujen vuoksi vaikeuksia pyrkiessään näihin totuuksiin. Siitä johtuu, että ihmiset mielellään koettavat vakuuttaa Jumalaa ja ihmistä koskevat totuudet vääriksi tai ainakin epäilyttäväiksi, koska he eivät halua niiden olevan totta.”¹³

¹⁰ Vatikaanin II kirkk.kok., pastoraalikonstituutio *Gaudium et Spes*, 18; vrt. sama, 14.

¹¹ pyhä Tuomas Akvinolainen, *Summa Theologiae*, I, 2, 3.

¹² Vatikaanin I kirkk.kok., konstituutio *Dei Filius* c. 2: DS 3004, vrt.sama, *De Revelatione*, canon 2: DS 3026; Vatikaanin II kirkk.kok. konstituutio ilmoituksesta *Dei Verbum*, 6.

¹³ Pius XII, ensyklika *Humani generis*, 561: DS 3875.

38. Siksi on tarpeen, että Jumalan ilmoitus valaisee ihmistä sekä niissä asioissa, jotka ylittävät hänen ymmärryksensä, että niissäkin, jotka ”uskonnon ja moraalin kysymyksissä ovat hänen järkensä saavutettavissa”, jotta ”jokainen voisi ihmiskunnan nykyisessäkin tilassa tunnistaa ne ilman vaikeuksia, ilman erehdyksiä ja täysin varmasti”.¹⁴ 2036

IV Kuinka puhua Jumalasta?

39. Kirkko on vakuuttunut siitä, että ihmisen järki pystyy tietämään Jumalasta. Näin kirkko tuo ilmi luottamuksensa siihen, että Jumalasta voidaan puhua kaikille ihmisille ja kaikkien ihmisten kanssa. Tähän vakaumukseen perustuu sen keskustelu muiden uskontojen, filosofian ja tieteiden kanssa, mutta myös ei-uskovien ja ateistien kanssa. 851

40. Niin kuin Jumalasta tietämisemme on rajallista, niin on puheemmekin hänestä vajavaista. Voimme puhua Jumalasta vain luodusta käsin ja mukautumalla rajoittuneeseen inhimilliseen tieto- ja ajatustapaamme.

41. *Kaikessa luodussa ilmenee jotakin Jumalan kaltaisuutta*, varsinkin ihmisessä, joka on luotu Jumalan kuvan mukaan, hänen kaltaisuuteensa. Siitä syystä luodun moninaiset täydellisyydet (sen totuus, hyvyys, kauneus) heijastavat Jumalan loputonta täydellisyyttä. Niinpä voimme lausua jotakin Jumalasta hänen luotujen olentojensa täydellisyyksistä käsin, sillä ”luotujen suuruudesta ja kauneudesta voidaan vertailemalla havaita, millainen on niiden aikaansaaja” (Viis. 13:5). 213, 299

42. *Jumala on suurempi kuin mikään luotu*. Siitä syystä meidän täytyy jatkuvasti puhdistaa häntä koskeva puheemme kaikesta rajoittuneesta, kuvannollisesta ja epätäydellisestä, jotta emme vaihtaisi ”sanomatonta, tutkimatonta, näkymätöntä, käsittämätöntä”¹⁵ omiin inhimillisiin käsityksiimme hänestä. Inhimilliset sanamme eivät tavoita koskaan Jumalan salaisuutta. 212, 300, 370

43. Kun siis puhumme näin Jumalasta, puheemme on tosin inhimillisiä sanoja, mutta ne puhuvat todella itse Jumalasta kykenemättä kuitenkaan esittämään häntä hänen äärettömässä yksinkertaisuudessaan ja selkeydessään. Meidän tulee muistaa: ”Emme voi havaita Luojan ja luodun välillä yhtään niin suurta samankaltaisuutta, ettei heidän välillään voitaisi todeta vielä suurempaa erilaisuutta.”¹⁶ ”Emme kykene käsittämään Jumalasta, mitä hän on,

¹⁴ sama, DS 3876; vrt. Vatikaanin I kirkkokok., *Dei Filius*: c. 2: DS 3005; Vatikaanin II kirkkokok., *Dei Verbum*, 6; pyhä Tuomas Akvinolainen, *Summa Theologiae* I, 1, 1.

¹⁵ pyhän Johannes Khrysostomoksen liturgian *Anafora*.

¹⁶ Lateraanin IV kirkkokok.: *De errore abbatum Joachim*: DS 806.

vaan ainoastaan sen, mitä hän ei ole, ja sen, millaisessa suhteessa muut olennot ovat häneen.”¹⁷ 206

LYHYESTI

44. Ihminen on sekä luontonsa että kutsumuksensa puolesta uskonnollinen olento. Koska ihminen on tullut Jumalasta ja kulkee kohti Jumalaa, hän elää tosi-inhimillistä elämää vain vapaaehtoisesti Jumalaan sitoutuneena.
45. Ihminen on luotu elämään yhteydessä Jumalaan, siinä hän löytää onnensa: ”Minkäänlainen kipu tai ahdistus ei enää rasittaisi minua, jos riippuisin sinussa koko olemuksellani; elämäni on tosi elämää vasta kun sinä täytät sen kokonaan.”¹⁸
46. Kuunnellessaan luomakunnan ja omantuntonsa sanomaa ihminen voi päästä varmuuteen, että on olemassa Jumala, kaiken alku ja päämäärä.
47. Kirkko opettaa, että voimme varmasti tietää ainoan ja tosi Jumalan, Luojamme ja Herramme, luonnollisen järkemme valossa hänen teoissaan.¹⁹
48. Voimme todella puhua Jumalasta, kun lähtökohtanamme ovat luodun moninaiset täydellisyydet, joissa ilmenee Jumalan kaltaisuutta. Mutta rajallinen kieleemme ei pysty ammentamaan Jumalan salaisuutta tyhjiin.
49. ”Ilman Luojaan luontokappale raukeaa tyhjiin.”²⁰ Siitä syystä uskovilla on mahdollisuus viedä Kristuksen rakkauden pakottamina elävän Jumalan valoa niille, jotka eivät tunne häntä tai torjuvat hänet.

¹⁷ pyhä Tuomas Akvinolainen, *Summa contra gentiles*, 1, 30.

¹⁸ pyhä Augustinus, *Tunnustuksia*, 10, 28, 39: PL 32, 795

¹⁹ vrt. Vatikaanin I kirkkokokous, konstituutio *Dei Filius*: De revelatione, canon 2: DS 3026.

²⁰ Vatikaanin II kirkkokokous, pastoraalikonstituutio *Gaudium et spes*, 36.

TOINEN LUKU

JUMALA TULEE KOHTAAMAAN IHMISTÄ

50. Ihminen voi tietää Jumalasta varmasti hänen tekojensa perusteella pelkän järkensä avulla. Mutta on olemassa toinenkin tuntemisen järjestys. Sitä ihminen ei kykene omin voimin saavuttamaan: Jumalan ilmoitus.¹ Jumala ilmoittaa ja lahjoittaa itsensä ihmiselle omasta päätöksestään, jonka hän on tehnyt täysin vapaasti, ja paljastaa salaisuutensa, sen armopäätöksensä, jonka hän oli tehnyt Kristuksessa kaikkia ihmisiä varten jo iankaikkisuudessa. Hän paljastaa pelastussuunnitelmansa täydellisesti, lähettämällä rakkaan Poikansa, Herramme Jeesuksen Kristuksen, ja Pyhän Hengen. 36, 1066

Ensimmäinen artikkeli

JUMALAN ILMOITUS

I Jumala ilmoittaa ”armopäätöksensä”

51. ”Hyvydessään ja viisauudessa Jumala on tahtonut ilmoittaa itsensä ja tehdä tiettäväksi tahtonsa salaisuuden, että ihmisillä Kristuksen, lihaksi tulleen Sanan kautta on pääsy Pyhässä Hengessä Isän tykö, ja heidät tehdään osallisiksi jumalallisesta luonnosta.”² 2823, 1996

52. Jumala, joka ”asuu valossa, jota ei voida lähestyä” (1 Tim. 6:16), tahtoo jakaa vapaasti luomilleen ihmisille omaa jumalallista elämäänsä ottaakseen heidät lapsiksi ainoassa Pojassaan.³ Ilmoittaessaan itsensä Jumala tahtoo tehdä ihmiset kykeneviksi vastaamaan hänelle, tuntemaan hänet ja rakastamaan häntä paljon enemmän kuin he kykenisivät itsestään käsin.

53. Jumalan päätös ilmoittaa itsensä toteutuu ”kiinteästi toisiinsa liittyvin teoin ja sanoin”,⁴ jotka myös valaisevat toisiaan. Päätös osoittaa Jumalan erityistä viisautta ”kasvattajana”: hän ilmaisee itsensä ihmiselle asteittain, hän

¹ vrt. Vatikaanin I kirk.kok., konstituutio *Dei Filius*, c. 4: DS 3015.

² Vatikaanin II kirk.kok., konstituutio ilmoituksesta *Dei Verbum*, 2.

³ vrt. Ef. 1:4–5.

⁴ Vatikaanin II kirk.kok., konstituutio ilmoituksesta *Dei Verbum*, 2.

valmistaa ihmistä vaiheittain ottamaan vastaan yliluonnollisen itseilmoituksen, joka saavuttaa huippunsa lihaksi tulleen Sanan, Jeesuksen Kristuksen persoonassa ja lähettämisessä. 1953, 1950

Pyhä Ireneus puhuu toistuvasti Jumalasta kasvattajana käyttäen kuvaa Jumalan ja ihmisen tottumisesta toisiinsa: ”Jumalan Sana asui ihmisessä ja tuli ihmislapseksi, jotta ihminen tottuisi Jumalaan ja ottaisi hänet vastaan ja jotta Jumala tottuisi asumaan ihmisessä Isän hyvän tahdon mukaan.”⁵

II Ilmoituksen asteet

JUMALA ILMAISEE ITSENSÄ ALUSTA ASTI

54. ”Jumala, joka Sanansa avulla luo ja ylläpitää kaiken, antaa ihmisille luomakunnassaan jatkuvan todistuksen itsestään, ja koska hän halusi avata tien taivaalliseen autuuteen, hän lisäksi alusta alkaen ilmaisi itsensä kantaisille.”⁶ Hän on kutsunut heidät mitä läheisimpään yhteyteen kanssaan pukemalla heidät säteilevällä armolla ja vanhurskaudella. 32, 374

55. Ilmoitusta ei keskeytetty esivanhempiemme langettua syntiin. ”Heidän lankeemuksensa jälkeen Jumala ... lupasi vapahduksen ja nosti heidät pelastuksen toivoon ja piti keskeytymättä huolta ihmissuvusta, antaakseen iankaikkisen elämän kaikille niille, jotka hyvässä työssä kestävinä etsivät pelastusta.”⁷ 397, 410

Kun ihminen ”ei ollut sinulle kuuliainen ja menetti ystävytesi, sinä et jättänyt häntä kuoleman valtaan ... Yhä uudelleen tarjosit ihmisille liittoasi”.⁸ 761

LIITTO NOOAN KANSSA

56. Kun synti oli särkenyt ihmissuvun ykseyden, Jumala pyrki ensi vaiheessa pelastamaan ihmiskunnan kohdistamalla toimintansa sen jokaisen osaan erikseen. Liitossa, jonka hän solmi Nooan kanssa vedenpaisumuksen jälkeen,⁹ ilmenee hänen pelastustahtonsa ”kansoja” kohtaan, eli niitä ihmisiä kohtaan, jotka elivät ryhmittyneinä ”omiin maihinsa ... kukin kansa kielenensä ja heimonsa mukaan” (1 Moos. 10:5).¹⁰ 401, 1219

57. Tämän monien kansojen samalla kertaa kosmisen, sosiaalisen ja uskonnollisen järjestelmän¹¹ tarkoituksena on panna rajat langenneen ihmiskunnan

⁵ pyhä Ireneus, *Adversus haereses*, 3, 20, 2: PG 7, 944, vrt. sama 3, 17, 1: PG 7, 929; 4, 12, 4: PG 7, 1006; 4, 21, 3: PG 7, 1046.

⁶ Vatikaanin II kirk.kok., konstituutio ilmoituksesta *Dei Verbum*, 3.

⁷ sama, 3.

⁸ *Neljäs eukaristinen rukous*, 118: Missale Romanum.

⁹ vrt. 1 Moos. 9:9.

¹⁰ vrt. 1 Moos. 10:20–31.

¹¹ vrt. Apt. 17:26–27.

ylpeydelle, ihmiskunnan joka pahuuden yksimielisyydessään¹² haluaisi omin voimin rakentaa ykseytensä niin kuin Baabelissa.¹³ Mutta synnin takia¹⁴ monijumalaisuus ja kansaan ja sen johtajaan kohdistuva epäjumalanpalvelus uhkaavat jatkuvasti pakanallisella vääristyneisyydellä tätä kaitselmuksen väliaikaista pelastussuunnitelmaa.

58. Nooan kanssa solmittu liitto pysyy voimassa niin kauan kuin ”kansojen” aikaa kestää,¹⁵ siihen asti, että koko maailmassa julistetaan evankeliumi. Raamattu osoittaa kunnioitusta eräille ”kansojen” suurille hahmoille: ”vanhurskaalle Abelille”, pappiskuningas Melkisedekille¹⁶, joka on Kristuksen kuva,¹⁷ vanhurskaille ”Nooalle, Danielille ja Jobille” (Hes. 14:14). Näin Raamattu näyttää, kuinka pitkälle pyhyyteen ne voivat päästä, jotka Nooan liiton mukaisesti odottavat, että Kristus tulee kokoamaan ”yhteen kaikki hajallaan olevat Jumalan lapset” (Joh. 11:52). 674, 2569

JUMALA VALITSEE ABRAHAMIN

59. Johtaakseen jakautuneen ihmiskunnan jälleen ykseyteen Jumala valitsee Abramin ja kutsuu hänet lähtemään maastaan, suvustaan ja isänsä kodista (1 Moos. 12:1) tehdäkseen hänestä Abrahamin, ”kansojen paljouden isän” (1 Moos. 17:5): ”Sinussa siunataan maan kaikki kansat” (1 Moos. 12:3).¹⁸ 145, 2570

60. Abrahamista syntynyt kansa saa haltuunsa patriarkoille annetun lupauksen, siitä tulee valittu kansa,¹⁹ joka kutsutaan valmistamaan kaikkien Jumalan lasten kokoamista kirkon ykseyteen.²⁰ Tämä kansa on runko, johon uskoon tulleet pakanat liitetään oksiksi.²¹ 706, 762, 781

61. Kaikissa liturgisissa perinteissä patriarkkoja, profeettoja ja muita Vanhan testamentin suuria hahmoja kunnioitettiin ja kunnioitetaan pyhinä.

JUMALA KASVATTAÄ ISRAELISTA ITSELLEEN KANSAN

62. Patriarkkojen ajan jälkeen Jumala teki Israelista oman kansansa. Hän vapautti sen Egyptin orjuudesta, solmi sen kanssa liiton Siinailla ja antoi sil-

¹² vrt. Viis. 10:5.

¹³ vrt. 1 Moos. 11:4–6.

¹⁴ vrt. Room. 1:18–25.

¹⁵ vrt. Luuk. 21:24.

¹⁶ vrt. 1 Moos. 14:18.

¹⁷ vrt. Hepr. 7:3.

¹⁹ vrt. Room. 11:28.

²⁰ vrt. Joh. 11:52; 10:16.

¹⁸ vrt. Gal. 3:8.

²¹ vrt. Room. 11:17–18, 24.

le Mooseksen välityksellä lakinsa, jotta se tunnustaisi hänet ainoaksi, eläväksi ja tosi Jumalaksi, huolta pitäväksi isäksi ja oikeudenmukaiseksi tuomariksi, palvelisi häntä ja odottaisi luvattua Lunastajaa.²² 2060, 2574, 1961

63. Israel on Jumalan papillinen kansa,²³ jonka hän ”on ottanut nimiinsä” (5 Moos. 28:10). Tämä kansa koostuu niistä ihmisistä, ”joille Herramme ja Jumalamme ensiksi on puhunut”,²⁴ se on ”vanhempien veljien” kansa, joka uskoo niin kuin Abraham uskoi.²⁵ 204, 2801, 839

64. Jumala kasvattaa kansaansa profeettojen välityksellä pelastuksen toivoon, odottamaan uutta, ikuista liittoa, joka on tarkoitettu kaikille ihmisille²⁶ ja joka kirjoitetaan sydämiin²⁷. Profeetat julistavat Jumalan kansalle radikaalia vapautusta, puhdistumista kaikista vääryyksistä,²⁸ pelastusta joka käsittelee kaikki kansat.²⁹ Ennen kaikkea Herran köyhät ja nöyrät³⁰ pitävät yllä tätä toivoa. Pyhät naiset kuten Saara, Rebekka, Rakel, Mirjam, Debora, Hanna, Judit ja Ester säilyttävät Israelin pelastuksen toivon elävänä. Jaloin hahmo näiden naisten joukossa on Maria.³¹ 711, 1965, 489

III Kristus Jeesus – ”koko ilmoituksen välittäjä ja täyteys”³²

JUMALA ON SANONUT KAIKEN SANASSAAN

65. ”Monet kerrat ja monin tavoin Jumala muinoin puhui isillemme profeettojen suulla, mutta näinä viimeisinä aikoina hän on puhunut meille Pojassaan” (Hepr. 1:1–2). Kristus, Jumalan ihmiseksi tullut Poika, on Isän täydellinen, ylittämätön, ainosyntyinen Sana. Hänessä Isä sanoo kaiken, eikä muuta sanaa ole olemassakaan. Pyhä Ristin Johannes sanoo tämän kirkkaasti selittäessään Heprealaiskirjeen 1. luvun alkua: 102

”Jumalalla ei ole muuta sanaa meille annettavana sen jälkeen, kun hän oli lahjoittanut meille Poikansa, joka on hänen Sanansa. Hän on puhunut kaiken tässä ainoassa Sanassa ... Sillä sen minkä hän puhui aikaisemmin profeetoille osittain, sen hän on puhunut nyt kokonaan antaessaan meille kokonaisuuden, nimittäin Poikansa. Se joka Pojan tultua haluaisi vielä kysyä Jumalalta jotakin tai odottaisi häneltä näkyjä tai ilmestyksiä, se ei ainoastaan menettelisi järjettömästi vaan suorastaan loukkaisi Jumalaa, koska ei halua kiinnittää katsettaan yksin Kristukseen kaipaamatta enää mitään muuta tai jotakin uutta.”³³ 516, 2717

²² vrt. Vatikaanin II kirkkok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 3.

²³ vrt. 2 Moos. 19:6.

²⁴ *Pitkänperjantain suuret esirukoukset* 6: Missale Romanum.

²⁵ Johannes Paavali II, *puhe Rooman synagoga*, 4 (13.4.1986).

²⁶ vrt. Jes. 2:2–4.

²⁷ vrt. Jer. 31:31–34; Hepr. 10:16.

²⁸ vrt. Hes. 36.

²⁹ vrt. Jes. 49:5–6; 53:11.

³⁰ vrt. Viis. 2:3.

³¹ vrt. Luuk. 1:38.

³² Vatikaanin II kirkkok., konstituutio ilmoituksesta *Dei Verbum*, 2.

³³ pyhä Ristin Johannes, *Subida del monte Carmelo* 2, 22, 3–5.

UUTTA ILMOITUSTA EI ENÄÄ TULE

66. ”Tämä kristillinen pelastussuunnitelma, joka on uusi ja lopullinen liitto, ei koskaan tule katoamaan eikä ole odotettavissa uutta julkista ilmoitusta ennen Herramme Jeesuksen Kristuksen kunniakasta ilmestymistä.”³⁴ Vaikka ilmoituksen antaminen on päättynyt, sen sisältöä ei ole vielä ammennettu tyhjiin. Kristillisen uskon tehtävänä on vuosisatojen kuluessa ymmärtää sen kantavuutta yhä laajemmin. 94

67. Vuosisatojen mittaan jotkut ihmiset ovat saaneet ”yksityisiä ilmestyksiä”. Kirkon johto on tunnustanut joitakin niistä aidoiksi. Ne eivät kuitenkaan kuulu uskon aarteeseen. Niitä ei ole annettu ”monipuolistamaan” tai ”täydentämään” Kristuksen lopullista ilmoitusta. Ne voivat kuitenkin auttaa tietynä aikana elämään syvemmin Jumalan ilmoituksesta. Uskovat osaavat kirkon opetusviran ohjaamina erottaa ja havaita, mikä näissä ilmoituksissa on Kristuksen tai hänen pyhiensä aitoa kutsua kirkolle. 84, 93

Kristillinen usko ei voi omaksua minkäänlaisia ”ilmoituksia”, jotka muka ovat parempia kuin Kristuksessa täyttynyt ilmoitus tai jotka oikaisevat sitä. Näin tapahtuu joissakin eikristillisissä uskonnoissa ja myös sellaisissa uusissa lahkoissa, jotka perustuvat tällaisiin ”ilmoituksiin”.

LYHYESTI

68. Jumala on rakkaudessaan ilmoittanut ja lahjoittanut itsensä ihmiselle. Näin hän antaa ehtymättömän ja lopullisen vastauksen ihmisen esittämiin kysymyksiin elämän tarkoituksesta ja päämäärästä.
69. Jumala ilmoitti itsensä ihmiselle siten, että hän välitti salaisuutensa ihmiselle asteittain teoillaan ja sanoillaan.
70. Sen lisäksi, että Jumala on luoduissaan todistanut itsestään, hän on ilmaissut itsensä esi-isillemme. Hän puhui heille; vedenpaisumuksen jälkeen hän lupasi heille pelastuksen³⁵ ja tarjosi heille liittonsa.
71. Jumala solmi Nooan ja itsensä ja kaikkien elävien olentojen kanssa ikuisen liiton.³⁶ Tämä liitto on voimassa niin kauan kuin maailmakin on olemassa.
72. Jumala valitsi Abrahamin ja solmi hänen ja hänen jälkeläistensä kanssa liiton. Heistä Jumala kasvatti itselleen kansan, jolle hän ilmoitti Mooseksen välityksellä lakinsa. Profeettojen välityksellä hän valmisti tätä kansaa ottamaan vastaan koko ihmiskunnalle tarkoitetun pelastuksen.
73. Jumala ilmoitti itsensä kokonaan lähettämällä Poikansa, jossa hän solmi ikuisesti kestävän liiton. Kristus on Isän lopullinen Sana, niin ettei hänen jälkeensä enää anneta muuta ilmoitusta.

³⁴ Vatikaanin II kirk.kok., konstituutio ilmoituksesta *Dei Verbum*, 4.

³⁵ vrt. 1 Moos. 3:15.

³⁶ vrt. 1 Moos. 9:16.

Toinen artikkeli

JUMALAN ILMOITUS VÄLITETÄÄN ETEENPÄIN

74. Jumala ”tahtoo, että kaikki ihmiset pelastuisivat ja tulisivat tuntemaan totuuden” (1 Tim. 2:4), eli oppisivat tuntemaan Jeesuksen Kristuksen.³⁷ Sen tähden Kristus täytyy julistaa kaikille kansoille ja ihmisille, ja ilmoitus on vietävä maan ääriin asti. 851

”Suuressa hyvydessään Jumala päätti, että se, minkä hän oli ilmoittanut kaikkien kansojen pelastukseksi, olisi säilyvä kautta aikojen kokonaisuena ja että se välitetäisiin edelleen kaikille sukupolville.”³⁸

I Apostolinen traditio

75. ”Sen vuoksi Herra Kristus, jossa korkeimman Jumalan koko ilmoitus saa täyttymyksensä, antoi apostoleille käskyn saarnata kaikille – näin jakaen heille jumalallisia lahjoja – koko pelastavan totuuden ja elämänohjeiden lähteenä sitä evankeliumia, joka aikoinaan oli luvattu profeettain kautta ja jonka hän itse oli täyttänyt ja omalla suullaan julistanut.”³⁹ 171

APOSTOLINEN SAARNA ...

76. Evankeliumia vietiin eteenpäin Herran tahdon mukaisesti kahdella tavalla:

- *suullisesti* apostolien kautta, ”jotka suullisella julistuksellaan, esimerkiksi ja säädöksissään välittivät sen, minkä he olivat saaneet joko itse Kristuksen suusta eläessään hänen kanssaan ja nähdessään hänen toimivan, taikka olivat oppineet Pyhän Hengen innoituksesta”;
- *kirjallisesti* niiden apostolien ja apostolisten miesten kautta, ”jotka saman Hengen innoittamina tallensivat pelastuksen sanoman kirjoihin”.⁴⁰

... JATKUU APOSTOLISESSA SUKSESSIOSSA

77. ”Jotta evankeliumi säilyisi kirkossa täydellisenä ja elävänä, apostolit asettivat piispat seuraajikseen jättäen heille oman opetusvirkinsä.”⁴¹ Sillä ”apostolien julistus, joka on erityisellä tavalla ilmaistuna inspiroiduissa kirjoissa, oli keskeyttämättömästi säilytettävä aikojen loppuun saakka”.⁴² 861

³⁷ vrt. Joh. 14:6.

³⁸ Vatikaanin II kirk.kok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 7.

³⁹ Vatikaanin II kirk.kok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 7.

⁴⁰ sama, 7.

⁴¹ sama, 7.

⁴² sama, 8.

78. Tätä evankeliumin elävää välittämistä, mikä tapahtuu Pyhässä Hengessä – se ei ole Raamatun sanaa, mutta liittyy siihen kiinteästi – kutsutaan ”traditioksi”. ”Näin kirkko opissaan, elämässään ja kultissaan jatkaa ja välittää edelleen kaikille sukupolville kaikkea, mitä se itse on ja mitä se uskoo.”⁴³ ”Pyhien isien lausunnot todistavat tämän tradition elävöittävästä läsnäolosta ja sen rikkauksista, jotka täyttävät uskovon ja rukoilevan kirkon käytännön ja elämän.”⁴⁴ 174, 1124, 2651

79. Tällä tavalla Isän itseilmoitus, joka tapahtuu Sanan kautta Pyhässä Hengessä, pysyy ja vaikuttaa kirkossa: ”Näin Jumala, joka muinoin on puhunut, on keskeytyksettä vuoropuhelussa rakkaan Poikansa morsiamen kanssa, ja Pyhä Henki, jonka kautta evankeliumin elävä ääni kaikuu kirkossa ja sen kautta maailmassa, johtaa uskovat koko totuuteen ja antaa Jumalan sanan runsaasti asua heissä.”⁴⁵

II Tradition ja Raamatun suhde toisiinsa

YKSI YHTEINEN LÄHDE ...

80. ”Pyhä traditio ja pyhä Raamattu liittyvät siis kiinteästi toisiinsa ja ovat keskenään vuorovaikutuksessa. Sillä pulputessaan samasta jumalallisesta lähteestä molemmat ikään kuin sulautuvat yhteen ja tähtäävät samaan tarkoitukseen.”⁴⁶ Molemmat tekevät kirkossa Kristuksen salaisuuden läsnäolevaksi ja hedelmälliseksi, sillä Kristus on luvannut pysyä omiensa luona ”joka päivä maailman loppuun asti” (vrt. Matt. 28:20).

... KAKSI TAPAA ANTAA ETEENPÄIN

81. ”*Pyhä Raamattu* on Jumalan puhe Pyhän Hengen innoittamana kirjaan pantuna.”

”*Pyhä traditio* taas välittää Herran Kristuksen ja Pyhän Hengen apostoleille uskoman Jumalan sanan kokonaisuudessaan edelleen heidän seuraajilleen, jotta nämä totuuden Hengen valaisemina julistuksessaan uskollisesti säilyttäisivät, selittäisivät ja levittäisivät sitä.”⁴⁷ 113

82. ”Tästä johtuu, ettei kirkko”, jolle ilmoituksen välittäminen ja tulkinta on uskottu, ”ammenna varmuuttaan kaikista ilmoitetuista asioista yksin pyhästä Raamatusta. Sen vuoksi molemmat, sekä pyhä Raamattu että traditio, on

⁴³ Vatikaanin II kirkkokok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 8.

⁴⁴ sama, 8.

⁴⁵ sama, 8.

⁴⁶ sama, 9.

⁴⁷ sama, 9.

otettava vastaan ja niitä on pidettävä arvossa yhtä alttiisti ja kunnioittavasti.”⁴⁸

APOSTOLINEN TRADITIO JA KIRKON TRADITIOT

83. Traditio, josta nyt puhumme, periytyy apostoleilta ja välittää eteenpäin sen, minkä he omaksuivat Jeesuksen opetuksesta ja esimerkistä ja minkä he oppivat Pyhästä Hengeltä. Ensimmäisellä kristillisellä sukupolvella ei ollut vielä kirjoitettua Uutta testamenttia, ja Uusi testamentti itse todistaa elävän tradition välittymisestä eteenpäin.

Teologiset, järjestystä koskevat, liturgiset ja uskonnolliset traditiot, jotka ovat ajan mittaan syntyneet paikalliskirkoissa, ovat jotakin muuta. Ne ovat eri paikoissa ja eri aikoina syntyneitä suuren tradition sovellutuksia. Apostolisen tradition valossa niitä voidaan kirkon opetusviran johdolla säilyttää, muuttaa tai myös hylätä. 1202, 2041, 2684

III Uskon perinnön tulkinta

USKON PERINTÖ ON ANNETTU KOKO KIRKOLLE

84. Apostolit ovat uskoneet koko kirkolle pyhän *uskon talletuksen* (*depositum fidei*),⁴⁹ joka sisältyy pyhään perimätietoon ja pyhään Raamattuun. ”Pitäessään siitä kiinni koko pyhä kansa pysyy yhdessä paimentensa kanssa jatkuvasti apostolien opissa ja yhteydessä, leivän murtamisessa ja rukouksissa. Kun siis näin pysytään perityssä uskossa, eletään sen mukaan ja sitä tunnustetaan, syntyy piispojen ja uskovien välille mitä ylevin yksimielisyys.”⁵⁰ 857, 871, 2033

KIRKON OPETUSVIRKA

85. ”Kuitenkin Jumalan sanan autenttinen tulkinta, olipa se sitten kirjaan pantu tai kirkon elämän puitteissa välitetty, on uskottu yksin kirkon elävälle opetusviralle” – eli piispoille, jotka ovat yhteydessä Pietarin seuraajaan, Rooman piispaan – ”ja se käyttää valtaansa Jeesuksen Kristuksen nimissä.”⁵¹ 888–892, 2032, 2040

86. ”Kuitenkaan tämä opetusvirka ei ole Jumalan sanan yläpuolella, vaan se palvelee sitä opettaen ainoastaan, mitä sille on uskottu, sillä Jumalan käskystä ja Pyhän Hengen avulla se kuuntelee tätä sanaa hartaasti, säilyttää sen pyhänä ja selittää sitä uskollisesti ammentaen tästä yhdestä uskon talletuksesta kaiken, minkä se Jumalan ilmoittamana uskottavaksi asettaa.”⁵² 688

⁴⁸ Vatikaanin II kirk.kok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 9.

⁴⁹ vrt. 1 Tim. 6:20; 2 Tim. 1:12–14.

⁵⁰ Vatikaanin II kirk.kok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 10.

⁵¹ sama, 10.

⁵² sama, 10.

87. Uskovat pitävät mielessään Kristuksen sanat apostoleille: ”Joka kuulee teitä, kuulee minua” (Luuk. 10:16),⁵³ ja ottavat mielellään vastaan opetuksen ja ohjauksen, jonka heidän piispansa eri tavoin antavat. 1548, 2037

USKON DOGMIT

88. Kirkon opetusvirka harjoittaa Kristukselta saamaansa valtaa täydessä laajuudessaan, kun se määrittelee dogmeja eli kun se muodossa, joka velvoittaa kristittyä kansaa peruuttamattomasti liittymään niihin uskossa, asettaa uskottavaksi Jumalan ilmoitukseen sisältyviä totuuksia ja myös, kun se lopullisella tavalla asettaa uskottavaksi näihin välttämättömässä yhteydessä olevia totuuksia. 888–892, 2032–2040

89. Hengellisen elämämme ja dogmien välillä vallitsee elimellinen yhteys. Dogmit ovat valoja uskontiellämme, ne valaisevat sitä ja turvaavat sen. Vastaavasti oikea elämä avaa ymmärryksemme ja sydämemme uskontogmien valolle.⁵⁴ 2625

90. Dogmien keskinäinen yhteys ja sisäinen eheys on löydettävissä Kristuksen koko salaisuutta koskevassa ilmoituksessa.⁵⁵ Katolisen opin totuuksien välillä ”vallitsee eräänlainen totuuksien arvojärjestys eli ”hierarkia”, aina sen mukaan minkälaisessa suhteessa ne ovat kristillisen opin perustaan”.⁵⁶ 114, 158, 234

YLILUONNOLLINEN USKONTAJU

91. Kaikki uskovat osallistuvat ilmoitetun totuuden ymmärtämiseen ja eteenpäin välittämiseen. Uskovat ovat saaneet Pyhän Hengen voitelun, joka opettaa heitä⁵⁷ ja johtaa heidät ”koko totuuteen” (Joh. 16:13). 737

92. ”Uskovien koko yhteisö ... ei voi erehtyä uskossa. Tämän erityisen ominaisuutensa uskovien yhteisö tuo julki koko kansan yliluonnollisen uskontajun (*sensus fidei*) avulla silloin, kun se piispoista viimeisiin uskoviin maallikkoihin saakka ilmaisee yleismaailmallisen yksimielisyytensä uskoa ja moraalia koskevissa kysymyksissä.”⁵⁸ 785

93. ”Tämän uskontajun näet herättää ja pitää voimassa totuuden Henki. Sen ansiosta ja pyhän opetusviran johtoa uskollisesti noudattaen Jumalan kansa

⁵³ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 20.

⁵⁴ vrt. Joh. 8:31–32.

⁵⁵ vrt. Vatikaanin I kirkkokok., konstituutio *Dei Filius*, c. 4: DS 3016 (mysteriorum nexus); Vatikaanin II kirkkokok. kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 25.

⁵⁶ Vatikaanin II kirkkokok., dekreetti ekumeniasta, *Unitatis redintegratio*, 11.

⁵⁷ vrt. I Joh. 2:20,27.

⁵⁸ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 12.

... pitää järkkymättä kiinni pyhille kerran aikoinaan annetusta uskosta ... tunkeutuu yhä syvemmälle uskoon ja soveltaa sitä täydellisemmin elämään.”⁵⁹ 889

USKON YMMÄRRYS KASVAA

94. Uskon talletukseen sisältyvän todellisuuden ja sen muodon ymmärtäminen kasvaa kirkon elämässä Pyhän Hengen avulla: 66

– ”niiden uskovien mietiskelyn ja tutkimuksen avulla, jotka kätkevät nämä sydämeensä”;⁶⁰ varsinkin ”teologisen tutkimuksen pitää ... tavoitella ilmoitetun totuuden syvällistä tuntemista”.⁶¹ 2651

– ”heidän kokemiensa hengellisten asioiden sisäisestä ymmärryksestä”;⁶² ”Jumalan sanat kasvavat yhdessä lukijoiden kanssa”;⁶³ 2038, 2518

– ”niiden julistustyön kautta, jotka piispanviran jatkuvuuden mukana ovat saaneet totuuden varman armolahjan.”⁶⁴

95. ”On siis selvää, että Jumalan mitä viisaimman aivoituksen mukaisesti pyhä traditio, pyhä Raamattu ja kirkon opetusvirka ovat toisiinsa liittyneitä ja yhdistyneitä niin, ettei niistä mikään ole ilman toisia, vaan että ne kaikki yhdessä, kukin omalla tavallaan, yhden Pyhän Hengen vaikutuksen alaisina tehokkaasti edistävät sielujen pelastusta.”⁶⁵

LYHYESTI

96. Sen, minkä Kristus uskoi apostoleille, nämä ovat Pyhän Hengen innoittamina antaneet eteenpäin saarnassaan ja kirjallisesti kaikille sukupolville Kristuksen kunniakkaaseen paluuseen asti.

97. ”Pyhä traditio ja pyhä Raamattu muodostavat Jumalan sanan yhden, pyhän talletuksen, joka on uskottu kirkolle.”⁶⁶ Siinä pyhiinvaeltava kirkko katsoo kuin peilistä Jumalaa, kaikkien rikkauksiensa lähdeä.

⁵⁹ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 12.

⁶⁰ Vatikaanin II kirkkokok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 8.

⁶¹ Vatikaanin II kirkkokok., pastoraalikonstituutio *Gaudium et spes*, 62; vrt. sama 44; konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 23; sama 24; dekreetti ekumeniasta, *Unitatis redintegratio*, 4.

⁶² Vatikaanin kirkkokok., konstituutio ilmoituksesta *Dei Verbum*, 8.

⁶³ pyhä Gregorius Suuri, *Homilia in Ezechielem*, 1, 7, 8.

⁶⁴ Vatikaanin II kirkkokok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 8.

⁶⁵ sama, 10.

⁶⁶ sama, 10.

98. ”Näin kirkko opissaan, elämässään ja kultissaan jatkaa ja välittää edelleen kaikille sukupolville kaikkea, mitä se itse on ja mitä se uskoo.”⁶⁷
99. Yliluonnollisen uskontajunsa vuoksi koko Jumalan kansa ottaa jatkuvasti vastaan Jumalan ilmoituksen lahjan, pyrkii syvemmälle siihen ja elää siitä täydemmin.
100. Kirkon opetusviralle, paaville ja hänen kanssaan yhteydessä oleville piispoille, on uskottu yksinomainen valtuus tulkita sitovasti Jumalan sanaa.

Kolmas artikkeli

PYHÄ RAAMATTU

I Kristus – Raamatun ainoa Sana

101. Voidakseen ilmoittaa itsensä ihmisille Jumala puhuu heille ihmisiä lähestyvässä hyvydessään inhimillisin sanoin: ”Ihmisten kielellä ilmaistuina ovat Jumalan sanat näet tulleet ihmisen puheen kaltaiseksi, niin kuin ikuisen Isän Sana kerran tuli ihmisten kaltaiseksi ottaen omakseen ihmisen heikkouden.”⁶⁸

102. Kaikilla Raamatun sanoilla Jumala lausuu vain yhden Sanan: ainosyntyisen Sanansa, jossa hän sanoo itsensä kokonaan:⁶⁹ 65, 2763

”Jumalan yksi, sama Sana ulottuu kaikkialle Raamattuun: yksi, sama Sana kuuluu jokaisen pyhän kirjoittajan suusta. Koska Sana oli alussa Jumala Jumalan luona, se ei kaipaa äänellisiä tavuja, sillä se ei ole aikaan sidottu.”⁷⁰ 426–429

103. Tästä syystä kirkko on aina kunnioittanut pyhää Raamattua kuin itse Herran ruumista. Se ojentaa uskoville keskeytyksettä elämän leipää, jonka se saa Jumalan sanan pöydästä ja Kristuksen ruumiin pöydästä.⁷¹ 1100, 1184, 1378

104. Raamatusta kirkko saa alituisesti ravintonsa ja voimansa,⁷² sillä se ei saa sieltä ainoastaan ihmisten sanaa, vaan sen, mikä Raamattu onkin, Juma-

⁶⁷ Vatikaanin II kirk.kok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 8.

⁶⁸ Vatikaanin II kirk.kok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 13.

⁶⁹ vrt. Hepr. 1:1–3.

⁷⁰ pyhä Augustinus, *Enarratio in psalmum* 103, 4, 1: PL 37, 1378.

⁷¹ Vatikaanin II kirk.kok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 21.

⁷² sama, 24

lan sanan.⁷³ ”Pyhissä kirjoituksissa Isä, joka on taivaissa, lähestyy syvästi rakastaen lapsiaan ja puhuu heidän kanssaan.”⁷⁴

II Raamatun innoitus ja totuus

105. *Jumala on Raamatun tekijä (auctor).* ”Jumalan ilmoitus, jonka pyhän Raamatun kirjat sisältävät ja tarjoavat, on Pyhän Hengen innoituksesta pantu kirjaan.”

”Apostolisen uskon nojalla pyhä kirkko pitää sekä Vanhan että Uuden testamentin kirjoja kokonaisuudessaan ja kaikkine osineen pyhinä ja kanonisina, sillä Pyhän Hengen innoituksesta kirjoitettuna niiden tekijänä on Jumala ja ne on sellaisina annettu kirkolle.”⁷⁵

106. *Jumala on innoittanut pyhän Raamatun kirjoittaneet ihmiset (auctores).* ”Jumala valitsi pyhiä kirjoja laatimaan ihmisiä, joiden hän antoi käyttää omia kykyjään ja voimiaan, niin että he hänen vaikuttaessaan heissä ja heidän kauttaan toimivat kirjoittajina sanan oikeassa merkityksessä, pannen kirjaan kaiken sen ja ainoastaan sen, mitä hän tahtoi.”⁷⁶

107. *Jumalan innoittamat kirjat opettavat totuuden.* ”Koska kaikkea, mitä inspiroidut kirjoittajat eli hagiografit vakuuttavat, on pidettävä Pyhän Hengen vakuuttamana, niin on tunnustettava Raamatun opettavan horjumattomasti, uskollisesti ja erehtymättömästi sen totuuden, minkä Jumala meidän autuutemme vuoksi on tahtonut saada Raamattuun kirjoitetuksi.”⁷⁷ 702

108. Kuitenkaan kristillinen usko ei ole ”kirjauskonto”. Kristinusko on Jumalan ”Sanan” uskontoa, Sanan joka ei ole ”kirjoitetun, mykän sanan, vaan ihmiseksi tulleen, elävän Sanan uskontoa”.⁷⁸ Kristuksen, elävän Jumalan ikuisen Sanan, täytyy avata Pyhällä Hengellä meidän henkemme ”ymmärtämään kirjoitukset”,⁷⁹ jotta ne eivät jäisi kuolleeksi kirjaimeksi.

III Pyhä Henki on Raamatun selittäjä

109. Jumala puhuu pyhässä Raamatussa ihmisille ihmisten tavalla. Kun Raamattua halutaan selittää oikein, on huomio kiinnitettävä siihen, mitä kirjoittajat, ihmiset, todella halusivat sanoa ja mitä Jumala halusi ilmoittaa heidän sanojensa välityksellä.⁸⁰

⁷³ vrt. 1 Tess. 2:13

⁷⁴ Vatikaanin II kirk.kok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 21.

⁷⁵ Vatikaanin II kirk.kok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 11.

⁷⁶ sama, 11.

⁷⁷ sama, 11.

⁷⁸ pyhä Bernard Clairvauxlainen, *Homilia super ”Missus est”* 4, 11, PL 183, 86B.

⁷⁹ Luuk. 24:45.

⁸⁰ vrt. Vatikaanin II kirk.kok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 12.

110. Käsittääksemme, mitä Raamatun kirjoittajat ovat tarkoittaneet, meidän on otettava huomioon heidän aikansa olot ja kulttuuri, kyseisen ajan kirjallisuuden lajit ja tuolloin yleiset tavat ajatella, puhua ja kertoa. ”Eri tavoin totuus näet esitetään ja ilmaistaan teksteissä, jotka ovat eri lailla historiallisia, profeetallisia, runomuotoisia tai vielä muunlaisia.”⁸¹

111. Mutta koska Raamattu on Jumalan innoittama, on olemassa vielä toinen, ainakin yhtä tärkeä periaate, jota tulee noudattaa Raamattua selitettäessä; Raamattua on luettava ja tulkittava samassa Hengessä, jossa se on kirjoitettu.⁸² Ilman tätä periaatetta Raamattu pysyy kuolleena kirjaimena.

Vatikaanin II kirkolliskokous antaa *kolme kriteeriä*, jotta Raamattua tulkittaisiin sen innoittaneen Hengen mukaisesti:⁸³

112. 1. *Raamattua tulkittaessa tulee tarkata huolellisesti ”Raamatun koko sisältöä ja ykseyttä”*. Vaikka Raamattuun kootut kirjat ovatkin hyvin erilaisia, niistä muodostuu kuitenkin ykseys Jumalan suunnitelman ykseyden vuoksi; hänen suunnitelmansa keskus ja sydän on Jeesus Kristus. Pääsiäisestä lähtien hänen sydämensä on avoin:⁸⁴ 128, 368

”Kristuksen sydämellä”⁸⁵ tarkoitetaan pyhää Raamattua, joka ilmoittaa Kristuksen sydämen. Hänen sydämensä oli suljettuna ennen kärsimystä, sillä kirjoitukset olivat hämärät. Kärsimyksen jälkeen kirjoitukset ovat avoinna, koska ne jotka nyt ymmärtävät niitä, voivat harkita ja nähdä, millä tavoin ennustukset on tulkittava.”⁸⁶

113. 2. *Raamattua ”tulee lukea koko kirkon elävässä traditiossa”*. Isien erään mietelauseen mukaan ”pyhä Raamattu on kirjoitettu varsinaisesti kirkon sydämeen eikä pergamentille”,⁸⁷ sillä Jumalan sana säilyy elävänä muistona kirkon traditiossa, ja Pyhä Henki antaa kirkolle Raamatun hengellisen tulkinnan ”sen hengellisen tarkoituksen mukaisesti, minkä Henki lahjoittaa kirkolle”.⁸⁸ 81

114. 3. *”Uskon analogian” huomioon ottaminen.*⁸⁹ ”Uskon analogialla” tarkoitetaan uskon totuuksien yhteyttä keskenään ja osina kokonaisilmoituksessa. 90

⁸¹ vrt. Vatikaanin II kirk.kok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 12.

⁸² Vatikaanin II kirk.kok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 12.

⁸³ sama, 12.

⁸⁴ vrt. Luuk. 24:25–27, 44–46.

⁸⁵ vrt. Ps. 22:15.

⁸⁶ vrt. pyhä Tuomas Akvinolainen, *Expositio in Psalmos* 21, 11.

⁸⁷ vrt. pyhä Hilarius Poitiersläinen, *Liber ad Constantium Imperatorem*, 9: PL 10, 570; pyhä Hieronymus, *Commentarius in epistulam ad Galatas*, 1, 1, 11–12: PL 26, 347

⁸⁸ Origenes, *Homiliae in Leviticum*, 5, 5: PG 12, 454D.

⁸⁹ vrt. Room. 12:6.

RAAMATUN ERILAISET MERKITYKSET

115. Erään vanhan tradition mukaan Raamatussa voidaan erottaa kaksi merkitystä: sananmukainen ja hengellinen. Jälkimmäinen voi olla allegorinen, moraalinen tai anagoginen. Näiden neljän merkityksen syvä sopusointu takaa sen, että kirkko saa elävästä raamatunluvustaan sen koko rikkauden.

116. *Sananmukainen merkitys* osoittaa sen merkityksen, jonka Raamatun sanat sinänsä antavat ja jonka raamatuntulkinnan sääntöihin pitäytyvä eksegeesi tuo esiin. ”Raamatun kaikki merkitykset perustuvat sanatarkkaan merkitykseen.”⁹⁰ 110–114

117. *Hengellinen merkitys*. Koska Jumalan suunnitelma on yhtenäinen, voivat Raamatun tekstin lisäksi sen esittämä todellisuus ja tapahtumat olla merkkejä. 1101

1. *Allegorinen merkitys*. Voimme käsittää tapahtumat syvemmin, jos tajuamme, mikä merkitys niillä on Kristuksen salaisuudessa. Näin Punaisen meren läpi kulkeminen on merkki Kristuksen voitosta ja samalla kasteesta.⁹¹

2. *Moraalinen merkitys*. Raamatussa kerrottujen tapahtumien tulee saada meidät toimimaan oikein. Ne ovat ”varoittavia esimerkkejä, ja ne on kerrottu ojennukseksi meille” (1 Kor. 10:11).⁹²

3. *Anagoginen merkitys*. Voimme nähdä todellisuuden ja tapahtumat niiden ikuisessa merkityksessä, joka johtaa (kr. ”anagogé,”) meidät ikuiseen kotimaahan. Näin kirkko on maan päällä taivaallisen Jerusalemin merkki.⁹³

118. Keskiaikainen parisäe tekee yhteenvedon neljästä merkityksestä: Kirjain opettaa tapahtumia; allegoria sen, mitä sinun tulee uskoa; moraali sen, mitä sinun on tehtävä; anagogia sen mihin tulee pyrkiä.⁹⁴

119. ”Näitä sääntöjä noudattaen eksegeettien tulee ponnistella käsittääkseen ja selittääkseen pyhän Raamatun merkityksen yhä syvemmin, jotta tämän valmistavan tieteellisen työn avulla kirkon kanta kypsyisi. Sillä kaikki, mikä koskee tapaa tulkita Raamattua, on viime kädessä alistettu kirkon ratkaistavaksi, kirkon, joka täyttää Jumalalta saamansa käskyn ja tehtävän säilyttää ja tulkita Jumalan sanaa.”⁹⁵ 94

”En uskoisi evankeliumiakaan, ellei katolisen kirkon auktoriteetti saisi minua uskomaan.”⁹⁶ 113

IV Raamatun kaanon

120. Apostolisen tradition pohjalta kirkko ratkaisi, mitkä kirjoitukset tuli ottaa pyhien kirjojen luetteloon.⁹⁷ Tätä täydellistä luetteloa kutsutaan Raamatun ”kaanoniksi”. Sen mukaan Vanha testamentti käsittää 46 kirjaa (tai 45,

⁹⁰ pyhä Tuomas Akvinolainen, *Summa theologiae* I, 1, 10, ad 1.

⁹¹ vrt. 1 Kor. 10:2.

⁹² vrt. Hepr. 3:1–4,11.

⁹³ vrt. Ilm. 21:1–22:5.

⁹⁴ *Lettera gesta docet, quid credas allegoria, moralis quid agas, quo tendas anagogia.*

⁹⁵ Vatikaanin II kirkkokok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 12.

⁹⁶ pyhä Augustinus, *Contra epistolam Manichaei quam vocant fundamenti*, 5, 6: PL 42, 176.

⁹⁷ vrt. Vatikaanin II kirkkokok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 8.

jos Jeremia ja Valitusvirret luetaan yhdeksi) ja Uusi testamentti 27 kirjaa:⁹⁸
1117

Vanha testamentti:

Viisi Mooseksen kirjaa (Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium), Joosuan kirja, Tuomarien kirja, Ruutin kirja, kaksi Samuelin kirjaa, kaksi Kuninkaiden kirjaa, kaksi Aikakirjaa, Esran, Nehemian, Tobitin, Juditin, Esterin kirja, kaksi Makkabilaisten kirjaa, Jobin kirja, Psalmien kirja, Sananlaskujen kirja, Saarnaajan kirja, Laulujen laulu, Viisauden kirja, Sirakin kirja, Jesajan kirja, Jeremian kirja, Valitusvirret, Barukin kirja, Hesekielin kirja, Danielin kirja, Hoosean, Joelin, Aamoksen, Obadjan, Joonan, Miikan, Nahumin, Habakukin, Sefanjan, Haggain, Sakarjan ja Malakian kirja.

Uusi testamentti:

Evankeliumit Matteuksen, Markuksen, Luukkaan ja Johanneksen mukaan, Apostolien teot, Paavalin kirjeet: Kirje roomalaisille, 1. ja 2. kirje korinttilaisille, Kirje galatalaisille, Kirje efesolaisille, Kirje filippiläisille, Kirje kolossalaisille, 1. ja 2. kirje tessalonikalaisille, 1. ja 2. kirje Timoteukselle, Kirje Titukselle ja Kirje Filemonille; Kirje heprealaisille, Jaakobin kirje, 1. ja 2. Pietarin kirje, kolme Johanneksen kirjettä, Juudaksen kirje ja Johanneksen ilmestys.

VANHA TESTAMENTTI

121. Vanha testamentti on luovuttamaton osa Raamattua. Sen kirjat ovat Jumalan innoittamia, ja niillä on pysyvä arvo,⁹⁹ sillä vanhaa liittoa ei ole koskaan peruutettu. 1093

122. ”Vanhassa testamentissa ilmenevä pelastussuunnitelma oli tähdätty varsinkin siihen, että se valmistaisi Kristuksen, kaikkien Vapahtajan tuloa.” Vaikka Vanhan testamentin kirjat ”sisältävätkin epätäydellisiä ja aikaan sidottuja aineksia”, ne todistavat kuitenkin Jumalan pelastusta luovan rakkauksen kasvatustaidosta. Ne ”sisältävät ylevän opin Jumalasta ja autuuttavan viisauden ihmisen elämästä. Niissä on myös ihmeellisiä rukouksen aarteita ja ne kätkevät itseensä meidän autuutemme salaisuuden.”¹⁰⁰ 702, 763, 708, 2568

123. Kristityt kunnioittavat Vanhaa testamenttia todellisena Jumalan sanana. Kirkko on aina päättäväisesti torjunut ajatuksen, joka hylkää Vanhan testamentin, jonka Uusi testamentti olisi muka tehnyt aikansa eläneeksi (markionismi).

⁹⁸ vrt. Rooman konsiili, *Decretum Damasi*: DS 179–180; Firenzen kirkkok., *Decretum pro Jacobitis*: DS 1334–1336; Trenton kirkkok., *Decretum de Libris Sacris et de traditionibus recipiendis*: DS 1501–1504.

⁹⁹ vrt. Vatikaanin II kirkkok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 14.

¹⁰⁰ sama, 15.

UUSI TESTAMENTTI

124. ”Jumalan sana, joka on Jumalan voima itse kullekin uskovalle pelastukseksi, tulee Uuden testamentin kirjoituksissa erinomaisella tavalla esille ja näyttää voimansa.”¹⁰¹ Näissä kirjoituksissa saamme lopullisen totuuden Jumalan ilmoituksesta. Niiden keskeinen aihe on Jeesus Kristus, Jumalan ihmiseksi tullut Poika, hänen tekonsa, opetuksensa, kärsimisensä ja kirkastamisensa sekä hänen kirkkonsa alkuvaiheet Pyhän Hengen hallinnassa.¹⁰²

125. *Evankeliumit* ovat Raamatun ydin. ”Nehän ovat tärkein todistus lihaksi tulleen Sanan ja Vapahtajamme elämästä ja opetuksesta.”¹⁰³ 515

126. Evankeliumien synnyssä on erotettavissa kolme vaihetta:

1. *Jeesuksen elämä ja toiminta opettajana*. Kirkko pitää lujasti kiinni siitä, että neljä evankeliumia, ”joiden historiallisuuden se horjumattomasti tunnustaa, välittävät uskollisesti sen, mitä Jeesus, Jumalan Poika, ihmisten keskuudessa eläessään todella teki ja opetti heidän ikuisiksi pelastukseksi hamaan siihen päivään asti, jona hänet otettiin ylös taivaaseen”.

2. *Suullinen traditio*. ”Herran taivaaseen astumisen jälkeen apostolit välittivät edelleen kuulijoilleen sen, mitä Kristus oli sanonut ja tehnyt ja mistä heillä Kristuksen kunniaakkaiden tapahtumien opettamina ja totuuden Hengen valaisemina oli entistä täydellisempi ymmärrys.” 76

3. *Evankeliumien kirjoittaminen*. ”Pyhät kirjoittajat kirjoittivat neljä evankeliumia valiten määrätty ainekset siitä paljoudesta, joka heille oli suullisesti tai jo kirjallisesti välitetty, kooten määrättyt asiat kokonaisuudeksi tai selittäen ne kirkoissa vallitsevaa tilannetta silmällä pitäen. He tekivät sen julistuksen muodossa niin, että he aina ilmoittivat meille tosia ja aitoja asioita Jeesuksesta.”¹⁰⁴ 76

127. Nelimuotoisella evankeliumilla on kirkossa ainutlaatuinen asema. Sen todistavat sille liturgiassa osoitettu kunnioitus ja se vailla vertaa oleva veto-voima, jolla se on kautta aikojen vaikuttanut pyhimyksiin. 1154

”Ei ole olemassa mitään parempaa, kallisarvoisempaa ja ihanampaa oppia kuin evankeliumin sanat. Katsokaa ja noudattakaa sitä, mitä Herramme ja Mestariimme Kristus on opettanut sanoillaan ja toteuttanut teoillaan.”¹⁰⁵

”Ennen kaikkea evankeliumi puhuttelee minua sisäisten rukousteni aikana; siinä löydän kaiken, mitä sieluparkani välttämättä tarvitsee. Havaitsen siinä alituisesti uusia oivalluksia, salattua, salaperäistä sisältöä.”¹⁰⁶ 2705

VANHAN JA UUDEN TESTAMENTIN YKSEYS

128. Kirkko on jo apostolien aikana¹⁰⁷ ja sen jälkeen traditiossaan jatkuvasi *typologiaa* käyttäen valaissut Jumalan suunnitelman ykseyttä molemmis-

¹⁰¹ vrt. Vatikaanin II kirkkokok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 17.

¹⁰² vrt. Vatikaanin II kirkkokok. konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 20.

¹⁰³ sama, 18.

¹⁰⁴ sama, 19.

¹⁰⁵ pyhä Caesaria nuorempi, *Epistula ad Richildam et Radegundem*: Sch 345, 480.

¹⁰⁶ pyhä Jeesus-lapsen Teresa, *Manuscrits autobiographiques* A, 83v.

¹⁰⁷ vrt. 1 Kor. 10:6,11; Hepr. 10:1; 1 Piet. 3:21.

sa testamentteissa. Tämä typologinen tulkinta löytää Jumalan teoissa vanhan liiton aikana ”esikuvia” (typologioita) siitä, minkä Jumala sittemmin aikojen täytyessä toteutti lopullisesti ihmiseksi tulleen Sanansa persoonassa. 1094, 489

129. Kristityt lukevat siis Vanhaa testamenttia kuolleen ja ylösnousseen Kristuksen valossa. Tämä typologinen lukutapa tuo esiin Vanhan testamentin tyhjentyttömän sisällön ja tarkoituksen. Emme saa unohtaa, että Vanhalla testamentilla on oma arvonsa Jumalan ilmoituksena: sen arvon Herramme itse tunnusti sille.¹⁰⁸ Uutta testamenttiakin on luettava Vanhan testamentin valossa. Alkukirkon opetus vetosi siihen jatkuvasti.¹⁰⁹ Vanhan sanonnan mukaan Uusi testamentti on kätkeyty Vanhaan ja Vanha testamentti paljastuu Uudessa.¹¹⁰ 651, 2055, 1968

130. Typologia näyttää, kuinka Jumalan suunnitelma etenee täyttymykseen­sä asti, kunnes lopulta ”Jumala on kaikki kaikissa” (vrt. 1 Kor. 15:28). Niinpä esimerkiksi patriarkkojen kutsuminen ja lähtö Egyptistä eivät menetä itseisarvoaan Jumalan suunnitelmassa, vaikka ne ovat siinä myös välivaiheita.

V Raamattu kirkon elämässä

131. ”Niin suuri on Jumalan sanan vaikutus ja voima, että se merkitsee kirkolle tukea ja voimaa, kirkon lapsille uskon lujuu­ta, sieluille ravintoa ja hengelliselle elämälle puhdasta ja ikuista lähde­ttä.”¹¹¹ ”Pääsyn pyhän Raamatun sisältöön on oltava uskoville laajalti auki.”¹¹²

132. ”Raamatun tutkimuksen on oltava ikään kuin pyhän teologian sielu. Saakoon myös sanan palvelus, nimittäin pastoraalinen julistus, katekeesi ja kaikki kristillinen opetus, jossa liturgisella saarnalla (homilia) on oltava erikoinen asema, terveellistä ja virkistävää ravintoa Raamatun sanasta.”¹¹³ 94

133. Kirkko kehottaa ”kaikkia kristittyjä ... lukemaan ahkerasti pyhää Raamattua ja siten saavuttamaan ’ylen kalliin Jeesuksen Kristuksen tuntemisen’ (Fil. 3:8). ’Joka ei tunne Raamattua, ei tunne Kristusta’.”¹¹⁴ 2653, 1792

¹⁰⁸vrt. Mark. 12:29–31.

¹⁰⁹vrt. 1 Kor. 5:6–8; 10:1–11.

¹¹⁰pyhä Augustinus, *Quaestiones in Heptateucum* 2, 73: PL 34, 623.

¹¹¹Vatikaanin II kirkkokok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 21.

¹¹²sama, 22.

¹¹³sama, 24.

¹¹⁴sama, 25.

LYHYESTI

134. Koko Raamattu on yksi ainoa kirja, ja ”tämä yksi ainoa kirja on Kristus, sillä koko Jumalan sana puhuu Kristuksesta ja koko Jumalan sana täyttyy Kristuksessa”.¹¹⁵
135. ”Pyhä Raamattu sisältää Jumalan sanan ja, koska se on inspiroitu, se todella on Jumalan sana.”¹¹⁶
136. Jumala on Raamatun tekijä (auctor), hän on innoittanut ihmiset, jotka kirjoittivat sen (auctores). Raamatun kirjoituksissa ja niiden kautta hän toimii. Näin hän takaa, että Raamatun kirjoitukset opettavat pelastavan totuuden erehtymättömästi.¹¹⁷
137. Inspiroituja kirjoituksia tulkittaessa täytyy kiinnittää huomiota ennen kaikkea siihen, mitä Jumala tahtoo sanoa pyhien kirjoittajien välityksellä pelastukseksenne. ”Se mikä tulee Hengestä, voidaan käsittää täydellisesti vain Hengen vaikutuksesta.”¹¹⁸
138. Kirkko pitää Vanhan testamentin 46 kirjaa ja Uuden testamentin 27 kirjaa inspiroituina ja kunnioittaa niitä.
139. Neljällä evankeliumilla on keskeinen asema, koska Jeesus Kristus on niiden keskus.
140. Kahden testamentin ykseys johtuu Jumalan suunnitelman ja ilmoituksen ykseydestä. Vanha testamentti valmistele Uutta, kun taas Uusi toteuttaa Vanhan. Kumpikin valaisee toistaan; molemmat ovat tosi Jumalan sanaa.
141. ”Kirkko on aina kunnioittanut jumalallisia kirjoituksia, samoin kuin myös itse Herran ruumista.”¹¹⁹ Kumpikin ravitsee ja säätelee koko kristillistä elämää. ”Sinun sanasi on lamppu, joka valaisee askeleeni, se on valo minun matkallani” (Ps. 119:105).¹²⁰

¹¹⁵Hugo Saint-Victorlainen, *De Arca Noe*, 2, 8: PL 176, 642.

¹¹⁶Vatikaanin II kirk.kok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 24.

¹¹⁷virt. sama, 11.

¹¹⁸virt. Origenes, *Homiliae in Exodum*, 4, 5: PG 12, 320.

¹¹⁹Vatikaanin II kirk.kok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 21.

¹²⁰virt. Jes. 50:4.

KOLMAS LUKU

IHMISEN VASTAUS JUMALALLE

142. *Ilmoituksellaan* ”näkymätön Jumala rakkautensa ylenpalttisuudesta puhuttelee ihmisiä kuin ystäviään ja vaeltaa heidän keskuudessaan kutsuakseen ja liittäkseen heidät yhteyteen itsensä kanssa”.¹ Asianmukainen vastaus tähän kutsuun on usko. 1102

143. *Uskon kautta* ihminen alistaa ymmärryksensä ja tahtonsa täysin Jumalalle. Hän suostuu koko olemuksellaan itsensä ilmoittavaan Jumalaan.² Tätä ihmisen vastausta itsensä ilmoittavalle Jumalalle Raamattu nimittää ”uskonkuuliaisuudeksi”.³ 2087

Ensimmäinen artikkeli

MINÄ USKON 1814–1816

I Uskonkuuliaisuus

144. Kuuliaisuus uskossa (lat. *ob-audire*: kuulla, kuunnella) merkitsee suostumusta, vapaaehtoista kuuliaisuutta kuullulle sanalle, koska Jumala, totuus itse, takaa sen totuuden. Raamattu asettaa uskonkuuliaisuuden esikuvaksi katseltavaksemme Abrahamin. Täydellisimmin sen on toteuttanut Neitsyt Maria.

ABRAHAM – ”KAIKKIEN USKOVIIEN ISÄ”

145. Ylistäessään esi-isien uskoa Heprealaiskirje korostaa aivan erityisesti Abrahamin uskoa: ”Usko sai Abrahamin *tottelemaan* Jumalan kutsua ja lähtemään kohti seutuja, jotka Jumala oli luvannut hänelle perintömaaksi. Hän lähti matkaan, vaikka ei tiennyt, minne oli menossa” (Hepr. 11:8).⁴ Usko sai hänet asettumaan vieraana ja pyhiinvaeltajana luvattuun maahan.⁵ Uskon pe-

¹ Vatikaanin II kirkkokokous, konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 2.

² vrt. sama, 5.

³ vrt. Room. 1:5; 16:26.

⁴ vrt. 1 Moos. 12:1–4.

⁵ vrt. 1 Moos. 23:4.

rusteella Saara synnytti luvatus pojan. Usko sai lopulta Abrahamin viemään ainoan poikansa uhriksi.⁶ 59, 2570, 489

146. Abrahamissa ruumiillistuu siis uskon määritelmä, jonka Heprealaiskirje esittää: ”Usko on sen todellisuutta, mitä toivotaan, sen näkemistä, mitä ei nähdä” (Hepr. 11:1). ”Abraham uskoi Jumalan lupaukseen, ja Jumala katsoi hänet vanhurskaaksi” (Room. 4:3).⁷ Koska Abraham ”sai voimaa uskostaan” (Room. 4:20), hänestä ”tuli kaikkien uskovien isä” (vrt. Room. 4:11, 18).⁸ 1819

147. Vanhassa testamentissa on runsaasti todistuksia tällaisesta uskosta. Heprealaiskirje pitää ylistyspuheen esi-isien esikuvallisesta uskosta, johon ”perustuu se todistus, jonka Jumala on isistä antanut” (Hepr. 11:2, 39). Mutta ”Jumalalla oli ... meitä varten varattuna vielä parempaa” (Hepr. 11:40): armo uskoa hänen Poikaansa Jeesukseen, ”uskomme perustajaan ja täydelliseksi tekijään” (Hepr. 11:40, 12:2). 839

MARIA – ”AUTUAS SINÄ, JOKA USKOIT!”

148. Neitsyt Maria osoitti täydellisintä uskonkuuliaisuutta. Koska hän uskoi, ettei ”Jumalalle ... mikään ole mahdotonta” (Luuk. 1:37),⁹ hän otti enkelin tuoman tiedon ja lupauksen uskolla vastaan ja suostui siihen: ”Minä olen Herran palvelijatar. Tapahtukoon minulle niin kuin sanoit” (Luuk. 1:38). Elisabet tervehti häntä: ”Autuas sinä, joka uskoit! Herran sinulle antama lupaus on täyttyvä!” (Luuk. 1:45). Tämän uskon tähden kaikki sukupolvet tulevat ylistämään Mariaa autuaaksi.¹⁰ 494, 2617, 506

149. Marian usko ei horjunut missään elämän vaiheessa, ei edes viimeisessä koetuksessa,¹¹ kun Jeesus, hänen poikansa, kuoli ristillä. Maria ei lakanut milloinkaan uskomasta, että Jumalan sana on toteutuva. Siksi kirkko kunnioittaa Mariassa aidoimmin uskovaa ihmistä. 969, 507, 829

II ”Tunnen hänet, johon uskon” (2. Tim. 1:12)

USKO KOHDISTUU YKSIN JUMALAAAN

150. Usko on *ihmisen henkilökohtaista liittymistä Jumalaan* ja samalla erottamattomasti *vapaaehtoista myöntymistä koko Jumalan ilmoittamaan totuuteen*. Henkilökohtaisena liittymisenä Jumalaan ja suostumisena hänen il-

⁶ vrt. Hepr. 11:17.

⁷ vrt. 1 Moos. 15:6.

⁸ vrt. 1 Moos. 15:5.

⁹ vrt. 1 Moos. 18:14.

¹⁰ vrt. Luuk. 1:48.

¹¹ vrt. Luuk. 2:35.

moittamaansa totuuteen kristillinen usko on toisenlaista kuin usko johonkin ihmiseen. On oikein ja hyvää luovuttaa itsensä kokonaan Jumalalle ja uskoa ehdottomasti se, minkä hän sanoo. Sen sijaan olisi tyhjänpäiväistä ja väärin uskoa tällaisella uskolla johonkin luotuun.¹² 222

USKO JEESUKSEEN KRISTUKSEEN, JUMALAN POIKAAN

151. Kristityn usko Jumalaan on erottamattomasti uskoa myös häneen, jonka Jumala on lähettänyt, hänen ”rakkaaseen Poikaansa”, johon hän on mieltynyt¹³ ja jota hän käski meidän kuunnella.¹⁴ Herra itse sanoi opetuslapsilleen: ”Uskokaa Jumalaan ja uskokaa minuun” (Joh. 14:1). Voimme uskoa Jeesukseen Kristukseen, koska hän on itse Jumala, ihmiseksi tullut Sana: ”Jumalaa ei kukaan ole koskaan nähnyt. Ainoa Poika, joka itse on Jumala ja joka aina on Isän vierellä, on opettanut meidät tuntemaan hänet” (Joh. 1:18). Koska hän ”on nähnyt Isän” (Joh. 6:46), hän on ainoa, joka tuntee Isän ja voi ilmoittaa hänet.¹⁵ 424

USKO PYHÄÄN HENKEEN

152. Kukaan ei voi uskoa Jeesukseen Kristukseen, ellei hänellä ole osallisuutta Jeesuksen Henkeen. Pyhä Henki ilmoittaa ihmisille, kuka Jeesus on. ”Kukaan ei myöskään voi sanoa: ’Jeesus on Herra’, muuten kuin Pyhän Hengen vaikutuksesta” (1 Kor. 12:3). ”Henki tutkii kaiken, myös Jumalan syvimmat salaisuudet. ... Samoin vain Jumalan Henki tietää, mitä Jumalassa on” (1 Kor. 2:10–11). Ainoastaan Jumala tuntee Jumalan kokonaan. Uskomme Pyhään Henkeen, koska hän on Jumala. 243, 683

Kirkko tunnustaa lakkaamatta uskoaan yhteen Jumalaan: Isään, Poikaan ja Pyhään Henkeen. 232

III Uskon tunnusmerkit

USKO ON ARMOA

153. Jeesus sanoo Pietarille, kun tämä tunnustaa, että Jeesus on Messias, elävän Jumalan Poika: ”Tätä ei sinulle ole ilmoittanut liha eikä veri, vaan minun Isäni, joka on taivaissa” (Matt. 16:17).¹⁶ Usko on Jumalan lahja, hänen vuodattamansa yliluonnollinen hyve. ”Jotta voitaisiin osoittaa tällaista uskoa, tarvitaan Jumalan ennättävää ja auttavaa armoa sekä Pyhän Hengen sisäistä tukea, hänen joka liikuttaa sydäntä ja kääntää sen Jumalan puoleen,

¹² vrt. Jer. 17:5–6; Ps. 40:5; 146:3–4.

¹³ vrt. Mark. 1:11.

¹⁴ vrt. Mark. 9:7.

¹⁵ vrt. Matt. 11:27.

¹⁶ vrt. Gal. 1:15; Matt. 11:25.

avaa hengen silmät ja 'tekee kaikille mieluisaksi suostua ja uskoa totuuteen'.¹⁷ 552, 1814, 1996, 2606

USKO ON INHIMILLINEN TOIMINTO

154. Ihminen kykenee uskomaan vain Pyhän Hengen armon ja sisäisen tuen avulla. Kuitenkin usko on todellisesti inhimillistä toimintaa. Ihmisen vapaus ja ymmärrys ja luottamus Jumalaan ja suostuminen hänen ilmoittamaansa totuuteen eivät ole keskenään ristiriidassa. Eihän meidän arvomme kärsi siitäkään, että uskomme, mitä toiset ihmiset sanovat itsestään ja aikomuksistaan, tai että luotamme heidän lupauksiinsa (esim. silloin, kun mies ja nainen solmivat avioliiton) ja solmimme näin yhteyttä heihin. Vielä paljon vähemmän arvomme voi kärsiä siitä, että ”meidän tulee osoittaa uskon kautta täyttä järjen ja tahdon kuuliaisuutta Jumalaa kohtaan, joka on antanut ilmoituksen”,¹⁸ ja niin solmia häneen läheinen yhteys. 1749, 2126

155. Ihmisen uskoessa hänen ymmärryksensä ja tahtonsa ovat yhteistyössä Jumalan armon kanssa: ”Usko on ymmärryksen toiminto, jossa ymmärrys Jumalan armon liikkeelle paneman tahdon vaikutuksesta kiinnittyy jumalalliseen totuuteen.”¹⁹ 2008

USKO JA YMMÄRRYS

156. Se, että uskomme, ei johdu siitä, että ilmoitetut totuudet näyttävät tosilta ja selviltä luonnollisen ymmärryksemme valossa. Uskomme ”sen auktoriteetin tähden, joka kuuluu itse ilmoittavalle Jumalalle, joka ei voi enempää itse erehtyä kuin johtaa muitakaan erehdykseen”.²⁰ ”Kuitenkin, jotta meidän uskonkuuliaisuutemme olisi sopusoinnussa järjen kanssa, Jumala halusi liittää Pyhän Hengen sisäiseen apuun ulkoisia todisteita ilmoituksestaan.”²¹ Niinpä Kristuksen ja pyhien tekemät ihmeet,²² ennustukset, kirkon leviäminen ja pyhyys, sen hedelmällisyys ja jatkuva olemassaolo ”ovat varmoja ja kaikkien käsityskyvyn ulottuvilla olevia merkkejä jumalallisesta ilmoituksesta”,²³ uskottavuutta tukevia perusteita, jotka osoittavat, ettei ”uskon myöntymys suinkaan ole sielun sokeaa liikettä”.²⁴ 1063, 2465, 548, 812

¹⁷ Vatikaanin II kirkkokokous, konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 5.

¹⁸ Vatikaanin I kirkkokokous, konstituutio *Dei Filius*, c. 3: DS 3008.

¹⁹ pyhä Tuomas Akvinolainen, *Summa theologiae* II-II, 2, 9; vrt. Vatikaanin I kirkkokokous, konstituutio *Dei Filius*, c. 3: DS 3010.

²⁰ Vatikaanin I kirkkokokous, konstituutio *Dei Filius*, c. 3: DS 3008.

²¹ sama, c. 3: DS: 3009.

²² vrt. Mark. 16:20; Hepr. 2:4.

²³ Vatikaanin I kirkkokokous, konstituutio *Dei Filius*, c. 3: DS 3009.

²⁴ sama, c.3: DS 3010.

157. Usko on *varma*, kaikkea inhimillistä tietoa varmempi, sillä se perustuu Jumalan sanaan, joka ei voi valehdella. Tosin ilmoitetut totuudet voivat näyttää ihmisjärjelle ja -kokemukselle hämäriltä, mutta ”jumalallisen valon suoma varmuus on suurempi kuin luonnollisen järjen”.²⁵ ”Kymmenestä tuhannestakaan ongelmasta ei vielä synny yhtä ainoaa epäilystä.”²⁶ 2088

158. ”Usko koettaa ymmärtää.”²⁷ Se joka todella uskoo, pyrkii tuntemaan paremmin sen, johon on uskonsa pannut, ja ymmärtämään paremmin sen, minkä tämä on ilmoittanut. Syvempi tieto puolestaan synnyttää lujemman uskon, jota rakkaus yhä enemmän elävöittää. Uskon armo avaa ”sydämen silmät” (Ef. 1:18) ymmärtämään ilmoituksen sisältöä elävämmin, eli tajuaamaan Jumalan päätöksen ja uskon salaisuuksien kokonaisuutta, samoin kuin niiden suhdetta toisiinsa ja Kristukseen, joka on ilmoitetun salaisuuden keskus. ”Sama Henki täydentää uskoa jatkuvasti lahjoillaan, jotta ilmoitus käsitettäisiin yhä syvemmin.”²⁸ Pyhä Augustinus on sanonut asian seuraavasti: ”Uskon, jotta ymmärtäisin, ja ymmärrän, jotta uskoisin paremmin.”²⁹ 2705, 1827, 90, 2518

159. *Usko ja tiede*. ”Vaikka ... usko onkin järkeä korkeampi, ei uskon ja järjen välillä voi koskaan esiintyä todellista ristiriitaa, koska Jumala, joka ilmoittaa salaisuuksia ja vuodattaa meihin uskon, on sama, joka on antanut ihmishengelle järjen valon, eikä Jumala voi kieltää itseään eikä toisaalta totuus koskaan voi olla ristiriidassa jonkin toisen totuuden kanssa.”³⁰ ”Sen vuoksi ei järjestelmällinen tutkimus minkään tieteen alalla, jos se tapahtuu todella tieteellisin keinoin ja noudattaa moraalin normeja, itse asiassa koskaan ole ristiriidassa uskon kanssa, koska maalliset asiat ja uskonasiat ovat lähtöisin samasta Jumalasta. Jos siis joku nöyrin ja kärsivällisin mielin koettaa ottaa selville luonnon salaisuuksia, niin häntä tavallaan ohjaa Jumalan käsi, vaikka hän ei sitä tietäisikään.”³¹ 283, 2293

USKO ON VAPAA

160. Jotta usko olisi inhimillistä, ihmisen ”tulee vapaaehtoisesti vastata Jumalalle uskollaan”. Siksi ketään ei ”saa vasten tahtoaan pakottaa omaksumaan uskoa, sillä uskomisen on luonnostaan vapaaehtoista”.³² ”Jumala kutsuu ihmiset palvelemaan häntä hengessä ja totuudessa. Jos tämä kutsu sitookin ihmisen omaatuntoa, se ei kuitenkaan pakota häntä ... Tämä kävi kaik-

²⁵ pyhä Tuomas Akvinolainen, *Summa theologiae* II-II, 171, 5 ad 3.

²⁶ John Henry Newman, *Apologia pro vita sua*, c. 5.

²⁷ pyhä Anselm Canterburylainen, *Proslogion*, Proemium: PL 153, 225A.

²⁸ Vatikaanin II kirkkok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 5.

²⁹ pyhä Augustinus, *Sermo*, 43, 7, 9: PL 38, 258.

³⁰ Vatikaanin I kirkkok., konstituutio *Dei Filius*, c. 4: DS 3017.

³¹ Vatikaanin II kirkkok., pastoraalikonstituutio *Gaudium et spes*, 36.

³² Vatikaanin II kirkkok., julistus uskonnonvapaudesta, *Dignitatis humanae*, 10; vrt. CIC kaanon 748 § 2.

kein selvimmin ilmi Kristuksessa Jeesuksessa.”³³ Kyllä Kristuskin kutsui ihmisiä uskoon ja kääntymykseen, mutta hän ei suinkaan pakottanut heitä. ”Hän todisti totuudesta, mutta ei halunnut pakottaa vastustajia voimakeinoin omaksumaan sitä.” Hänen valtakuntansa ”kasvaa rakkaudesta, jolla ristille korotettu Kristus vetää kaikkia tykönsä”.³⁴ 1738, 2106, 616

USKON VÄLTTÄMÄTTÖMYYS

161. Usko Jeesukseen Kristukseen ja Jumalaan, joka hänet lähetti meidän pelastukseksenne, on pelastuksen saavuttamiseksi välttämätön.³⁵ ”Koska ilman uskoa on mahdoton olla otollinen Jumalalle” (vrt. Hepr. 11:6) ja päästä jäseneksi Jumalan lasten joukkoon, niin ei myöskään ilman uskoa voi milloinkaan tapahtua vanhurskauttamista kenenkään kohdalla eikä kukaan, joka ei pysy uskossa loppuun asti, voi saavuttaa iankaikkista elämää” (vrt. Matt. 10:22; 24:13).³⁶ 432, 1257, 846

USKOSSA PYSYMINEN

162. Usko on armolahja, jonka Jumala antaa ihmiselle. Voimme kadottaa tämän äärettömän kallisarvoisen lahjan. Pyhä Paavali muistuttaa tästä Timoteusta: ”Taistele jalo taistelu ja säilytä usko ja hyvä omatunto! Jotkut ovat sen hylänneet ja ovat haaksirikkoutuneet uskossaan” (1 Tim. 1:18–19). Elääksemme ja kasvaaksemme uskossa ja pysyäksemme siinä loppuun asti meidän täytyy ravita sitä Jumalan sanalla ja anoa Herraa lisäämään uskoamme.³⁷ Uskon tulee ”vaikuttaa rakkautena” (Gal. 5:6),³⁸ elää toivossa³⁹ ja juurtua kirkon uskoon. 2089, 1037, 2016, 2573, 2849

USKO – IKUISEN ELÄMÄN ALKU

163. Uskon kautta saamme nauttia jo etukäteen Jumalan autuaallisen katselemisen tuottamaa iloa ja valoa; se onkin ajallisen elämämme päämäärä. Silloin näemme Jumalan ”kasvoista kasvoihin” (1 Kor. 13:12), ”sellaisena kuin hän on” (1 Joh. 3:2). Usko on siis jo ikuisen elämän alku. 1088

”Odotamme pääsyä nauttimaan meille armosta luvattuja hyvyyksiä. Kun katselemme niitä uskossa, tosin kuin peilistä, ne ovat jo omiamme.”⁴⁰

³³ Vatikaanin II kirk.kok., julistus uskonnonvapaudesta, *Dignitatis humanae*, 11.

³⁴ sama, 11.

³⁵ vrt. esim. Mark. 16:16; Joh. 3:36; 6:40.

³⁶ Vatikaanin I kirk.kok., konstituutio *Dei Filius* c. 3: DS 3012; vrt. Trenton kirk.kok., *Decretum de iustificatione*, c. 8: DS 1532.

³⁷ vrt. Mark. 9:24; Luuk. 17:5; 22:32.

³⁸ vrt. Jaak. 2:14–26.

³⁹ vrt. Room. 15:13.

⁴⁰ pyhä Basileios Suuri, *Liber de Spiritu Sancto*, 15, 36: PG 32, 132; vrt. pyhä Tuomas Akvinolainen, *Summa theologiae* II-II, 4,1.

164. Mutta nyt vielä ”elämme uskon varassa, emme näkemisen” (2 Kor. 5:7) ja tunnemme Jumalan ikään kuin peilistä, arvoituksen tavoin ja epätäydellisesti (1 Kor. 13:12). Jumala, johon uskomme kohdistuu, valaisee uskoa. Siitä huolimatta usko joutuu usein elämään pimeässä. Usko voi joutua kovaan koetukseen. Maailma, jossa elämme, näyttää usein olevan hyvin kaukana siitä, minkä usko sanoo varmaksi. Kokemukset pahasta ja kärsimyksistä, vääryyksistä ja kuolemasta näyttävät puhuvan ilosanomaa vastaan. Kokemukset voivat järkyttää uskoa ja muodostua sille kiusaukseksi. 2846, 309, 1502, 1006

165. Silloin meidän täytyy kääntyä *uskon todistajien* puoleen: Abrahamin, joka uskoi, ”vaikka toivoa ei ollut” (Room. 4:18); Neitsyt Marian, joka kulki ”uskon pyhiinvaelluksellaan”⁴¹ aina ”uskon yöhön” asti⁴² osallistuessaan poikansa kärsimykseen ja haudan yöhön;⁴³ ja vielä monien muiden uskon todistajien puoleen: ”Kun siis ympärillämme on todistajia kokonainen pilvi, pankkaamme pois kaikki mikä painaa ja synti, joka niin helposti kietoutuu meihin. Juoskaamme sinnikkäästi loppuun se kilpailu, joka on edessämme, katse suunnattuna Jeesukseen, uskomme perustajaan ja täydelliseksi tekijään” (Hepr. 12:1–2). 2719

Toinen artikkeli

ME USKOMME

166. Usko on henkilökohtainen toiminto, ihmisen vapaa vastaus itsensä ilmoittavan Jumalan kutsuun. Usko ei ole kuitenkaan erillinen toiminto. Kukaan ei voi uskoa yksikseen, niin kuin kukaan ei voi elääkään muista erillään. Kukaan ei ole antanut itselleen uskoa, niin kuin kukaan ei ole antanut itselleen elämääkään. Uskova on saanut uskonsa toisilta; hänen tulee välittää se eteenpäin toisille. Rakkautemme Jeesukseen ja ihmisiin pakottaa meidät puhumaan uskostamme toisille. Jokainen uskova on näin yksi osa uskovien suuressa ketjussa. En voi uskoa, ellei muiden usko kannan minua, ja minä puolestani kannan uskollani toisten uskoa. 875

167. ”Minä uskon” (Apostolinen uskontunnustus):⁴⁴ se on kirkon uskoa sellaisena, kuin jokainen uskova sen tunnustaa henkilökohtaisesti, ennen kaikkea kasteessaan. ”Me uskomme” (Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustus):⁴⁵ se on kirkon uskoa sellaisena, kuin kirkolliskokoukseen kokoontuneet

⁴¹ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 58.

⁴² vrt, Johannes Paavali II, ensyklika *Redemptoris Mater*, 17.

⁴³ sama, 18.

⁴⁴ *Apostolinen uskontunnustus*: DS 30.

⁴⁵ *Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustus*: DS 150.

piispat tai, tavallisimmin, liturgiaan kokoontuneet uskovat sen tunnustavat. ”Minä uskon”: näin lausuu myös kirkko, äitimme, joka uskollaan vastaa Jumalalle ja opettaa meidät sanomaan: ”minä uskon”, ”me uskomme”. 1124, 2040

I ”Katso kirkkosi uskoa”

168. Kirkko on varsinaisesti se uskova, joka kantaa, ravitsee ja tukee omaa uskoani. Ensi sijassa kirkko tunnustaa kaikkialla Herran (”Sinua ylistää pyhä kirkko kautta maanpiirin” laulamme hymnissä ”Te Deum”), ja sen mukana ja siinä mekin kasvamme tunnustamaan: ”minä uskon”, ”me uskomme”. Kirkolta saamme kasteessa uskon ja uuden elämän Kristuksessa. Roomalaisessa riituksessa kasteen toimittaja kysyy kastettavalta: ”Mitä pyydät Jumalan kirkolta?” Vastaus kuuluu: ”Uskoa” – ”Mitä usko antaa sinulle?” – ”Ikuisen elämän”.⁴⁶ 1253

169. Pelastus tulee yksin Jumalalta, mutta kirkko on äitimme, koska saamme uskonelämän kirkon kautta: ”Uskomme kirkon meidät uudestisyntyneinä äitinä, mutta emme usko kirkkoon, ikään kuin se olisi pelastuksemme aikaansaaja.”⁴⁷ Äitinämme kirkko on myös kasvattajamme uskossa. 750, 2030

II Uskon kieli

170. Emme usko lauselmiin, vaan niihin todellisuuksiin, joita nämä lausemat ilmaisevat ja joita me voimme uskollamme ”koskettaa”. ”Uskovan ihmisen uskonaktin varsinainen kohde ei ole lausuma, vaan lausuman ilmaiseva todellisuus.”⁴⁸ Uskon lausumien avulla pääsemme kuitenkin lähemmäs todellisuutta. Uskon lausumien avulla on mahdollista ilmaista uskoa ja välittää sitä eteenpäin, viettää sitä yhteisönä, omaksua se ja elää siitä aina syvemmin. 186

171. Totuuden pylväänä ja perustuksena (1 Tim. 3:15) kirkko tallettaa uskollisesti uskon, ”joka pyhille on kertakaikkisesti annettu”.⁴⁹ Kirkko säilyttää muistissaan Kristuksen sanat, se antaa apostolien uskontunnustuksen eteenpäin sukupolvesta toiseen. Niin kuin äiti opettaa lapsiaan puhumaan ja siten käsittämään elämää ja elämään yhdessä toisten kanssa, niin kirkkokin, äitimme, opettaa meille uskon kieltä johtaakseen meidät käsittämään uskoa ja elämään siinä. 78, 84, 857, 185

⁴⁶ *Ordo initiationis christianae adultorum*, 75; sama 247.

⁴⁷ Faustus Rieziläinen, *De Spiritu Sancto*, 1, 2: PL 62, 11.

⁴⁸ pyhä Tuomas Akvinolainen, *Summa theologiae*, II-II, 1, 2, ad 2.

⁴⁹ vrt. Juud. 1:3.

III Yksi ainoa usko

172. Kautta vuosisatojen kirkko tunnustaa monin kielin, monissa kulttuureissa, kansoissa ja kansakunnissa ainoaa, Herralta saamaansa, yhden ainoan kasteen välittämää uskoa, joka perustuu siihen vakaumukseen, että kaikilla ihmisillä on vain yksi Jumala ja Isä.⁵⁰ Pyhä Ireneus, eräs tämän uskon todistaja, lausuu: 813

173. ”Vaikka kirkko on levinnyt kaikkialle maailmaan aina maan äärille saakka, se säilyttää apostoleilta ja heidän opetuslapsiltaan saamansa sanoman ja uskon sellaisena kuin se on sen saanut, ikään kuin se asuisi vain yhdessä talossa, ja uskoo siihen, ikään kuin sillä olisi vain yksi sielu ja yksi sydän, ja julistaa ja välittää oppiaan eteenpäin niin yksimielisesti kuin sillä olisi vain yksi suu.”⁵¹ 830

174. ”Ja vaikka maailmassa onkin monenlaisia kieliä, tradition sisältö on yksi ja sama. Germaniaan perustetuilla kirkkoilla on sama usko ja sama traditio kuin Espanjan tai kelttien kirkkoilla, kuin Idän tai Egyptin kirkkoilla, Libyassa tai maailman keskuksessa olevilla kirkkoilla ...”⁵² ”Kirkon sanoma on tosi ja luotettava, sillä siinä ilmestyy koko maailmassa vain yksi ainoa tie pelastukseen.”⁵³ 78

175. ”Me säilytämme huolellisesti sen uskon, jonka olemme saaneet kirkolta. Usko on kuin erityisen hienoon astiaan suljettu kallisarvoinen aarre; usko uudistuu alituisesti Jumalan Hengen vaikutuksesta ja uudistaa sitä säilyttävän astian”.⁵⁴

LYHYESTI

176. Usko on koko ihmisen henkilökohtaista sitoutumista itsensä ilmoittavaan Jumalaan. Se on ymmärryksen ja tahdon myöntymystä Jumalan ilmoitukseen hänen teoissaan ja sanoissaan.

177. ”Uskolla” on siis kaksi kosketuskohtaa: persoona ja totuus. Uskon toiminto kohdistuu totuuteen, kun se luottaa siitä todistavaan persoonaan.

⁵⁰ vrt. Ef. 4:4–6.

⁵¹ pyhä Ireneus, *Adversus haereses* 1, 10, 1–2: PG 7, 550–551.

⁵² sama 1, 10, 2.

⁵³ sama 5, 20, 1.

⁵⁴ pyhä Ireneus, *Adversus haereses*, 3, 24, 1: PG 7, 966.

178. Emme saa uskoa kehenkään muuhun kuin Jumalaan: Isään, Poikaan ja Pyhään Henkeen.
179. Usko on Jumalan yliluonnollinen lahja. Uskoakseen ihminen tarvitsee Pyhän Hengen sisäisen avun.
180. Usko on ihmisen tietoinen ja vapaa toiminto, joka on ihmisarvon mukainen.
181. Usko on kirkollinen toiminto. Kirkon usko on ennen meidän uskoamme, se synnyttää meidän uskomme ja kantaa ja ravitsee sitä. Kirkko on kaikkien uskovien äiti. ”Jumala ei voi olla kehenkään Isä, ellei kirkko ole hänen äitinsä.”⁵⁵
182. ”Uskomme kaiken, mikä sisältyy kirjoitettuun ja välitettyyn Jumalan sanaan ja minkä kirkko asettaa uskottavaksemme Jumalan ilmoittamana totuutena.”⁵⁶
183. Usko on pelastukseen välttämätön. Herra itse sanoo: ”Joka uskoo ja kastetaan, pelastuu. Joka ei usko, se tuomitaan kadotukseen” (vrt. Mark. 16:16).
184. ”Usko on esimakua tuntemisesta, joka on tekevä meistä autuaita tulevassa elämässä.”⁵⁷

⁵⁵ pyhä Cyprianus, *De Ecclesiae catholicae unitate* 6: PL 4, 519.

⁵⁶ Paavali VI, *Sollemnis Professio fidei*, 20: AAS 60, 433–445.

⁵⁷ pyhä Tuomas Akvinolainen, *Compendium theologiae*, 1, 2.

USKONTUNNUSTUS

APOSTOLINEN
USKONTUNNUSTUS

Minä uskon Jumalaan,
Isään kaikkivaltiaaseen,
taivaan ja maan Luojaan,

ja Jeesukseen Kristukseen,

Jumalan ainoaan Poikaan,
meidän Herraamme,

joka sikisi Pyhästä Hengestä,
syntyi Neitsyt Mariasta,

kärsi Pontius Pilatuksen aikana,
ristiinnaulittiin,
kuoli ja haudattiin,
astui alas tuonelaan,
nousi kolmantena päivänä kuolleista,

astui ylös taivasiin,
istuu Jumalan, Isän kaikkivaltiaan,
oikealla puolella
ja on sieltä tuleva tuomitsemaan
eläviä ja kuolleita.

Ja Pyhään Henkeen,

NIKAIAN-KONSTANTINOPOLIN
USKONTUNNUSTUS

Uskon yhteen Jumalaan,
Isään kaikkivaltiaaseen,
taivaan ja maan,
kaikkien näkyvien ja näkymättömien
Luojaan.

Ja yhteen Herraan, Jeesukseen
Kristukseen,
Jumalan ainosyntyiseen Poikaan,

joka ennen aikojen alkua on Isästä
syntynyt,

Jumala Jumalasta,
valkeus valkeudesta,
tosi Jumala tosi Jumalasta,
syntynyt eikä luotu,

joka on samaa olemusta kuin Isä
ja jonka kautta kaikki on tehty.
Meidän ihmisten tähden ja meidän
pelastuksemme tähden
hän astui alas taivaista,

tuli lihaksi Pyhästä Hengestä
ja Neitsyt Mariasta
ja tuli ihmiseksi;

meidän edestämme ristiinnaulittiin
Pontius Pilatuksen aikana,
kärsi ja haudattiin,

nousi kuolleista kolmantena päivänä
kirjoitusten mukaan,
astui ylös taivasiin,
istuu Isän oikealla puolella

ja on kunniassa tuleva takaisin
tuomitsemaan elävät ja kuolleet
ja hänen valtakunnallaan ei ole
loppua.

Ja Pyhään Henkeen,
Herraan ja eläväksi tekijään,
joka Isästä ja Pojasta lähtee,
jota yhdessä Isän ja Pojan kanssa

pyhän katolisen kirkon,
pyhään yhteyden,

syntien anteeksiantamisen,
ruumiin ylösnousemisen
ja iankaikkisen elämän.
Aamen.

palvotaan ja kunnioitetaan
ja joka on puhunut profeettojen
kautta.

Ja yhteen, pyhään, katoliseen
ja apostoliseen kirkkoon.
Tunnustan yhden kasteen
syntien anteeksi antamiseksi,
odotan kuolleiden ylösnousemusta
ja tulevan maailman elämää.
Aamen.

